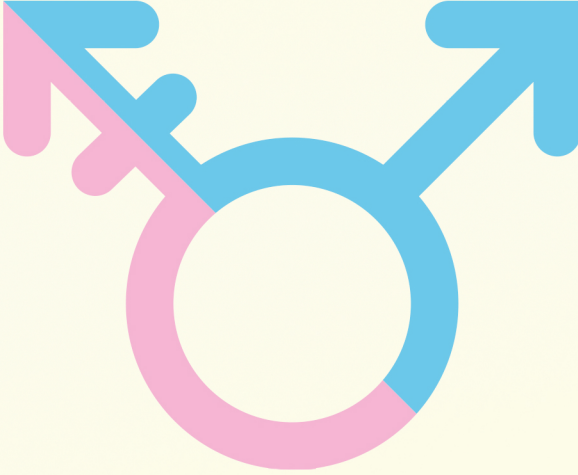

CİNSEL YÖNELİM VE ADIM ADIM DEĞİŞİM

Alternatif Yaklaşımlar

İnsan Cinselliği Dergisi Komisyonu

AY!K
KİTAP

CİNSEL YÖNELİM VE ADIM ADIM DEĞİŞİM

Alternatif Yaklaşımlar

İnsan Cinselliği Dergisi Komisyonu

AY!K

Aydına Yayıncılık Ltd. Şti.
Ayvansaray Mah. Hoca Çakır Cad. No: 26/1 Fatih / İstanbul
Yayınevi Sertifika No: 50129

CİNSEL YÖNELİM VE ADIM ADIM DEĞİŞİM

Alternatif Yaklaşımlar

İnsan Cinselliği Dergisi Komisyonu

Çeviri: Ebru Sofi

ISBN: 978-605-71741-2-3??????
Birinci Baskı: Temmuz 2022, İstanbul

Tüm hakları saklıdır.

Kitapta bulunan bütün isimler, paylaşımların gizliliğini korumak üzere değiştirilmiştir. Bu kitap bilgi amaçlıdır. Profesyonel tıbbi yardım amacı taşımamaktadır. Kitabın yazarı ve yayıncısı bu kitaptaki bilgilerin kullanımından ötürü ortaya çıkabilecek doğrudan veya dolaylı herhangi bir sorumluluğu kabul etmemektedir.

Copyright©2022, Ayık Kitap

Baskı: Step Matbaacılık
Matbaa Sertifika No: 45522

İçindekiler

Yayıncı Ön Sözü.....	5
Shidlo ve Shroeder'in Dönüşü (2002): Yeni Çalışmalar, Bir Sonraki Nesle SOCE Karşıtlığını Destekleyen Araştırmalar Sunuyor.....	7
Hiçbir Yeni Bilimsel Bulgu Çalışmanın İtibarını Sarsmamıştır Başlangıçta Çalışmanın Lehine ya da Aleyhine Öne Sürülen İddialar Aynı Kalmıştır.....	37
Santero, Whitehead ve Ballesteros'un (2018) ÇalışmasınınYayınlanması ve Geri Çekilmesi: Birinci Ağızdan Bir Anlatım.....	47
NARTH'ın Cinsel Yönelim Değişimi Bildirimi.....	57
İttifak ve NARTH Enstitüsü'nün, WMA'nın İnsan CinselliğininDoğal Varyasyonları Beyanına Verdiği Yanıt.....	59
AGİT/DKIHO 2013 İnsani Boyut Uygulama ToplantısındaIFTC Yazılı Müdahalesi, Varşova, Polonya.....	69

Yayıncı Ön Sözü

Joseph Nicolosi, Benjamin Kaufman ve Charles Socarides tarafından kurulan Ulusal Eşcinsellik Terapi ve Araştırma Derneği'nin geleneğini sürdüren Terapötik Seçim ve Bilimsel Bütünlük İttifakı'nın resmi yayını olan İnsan Cinselliği Dergisi, özelde cinsel yönelim ve cinsel kimlik odağında genelde insan cinselliği alanında bilim dünyasına ve topluma yönelik bilgi paylaşımına adanmış bilimsel bir dergidir. Derginin birincil hedefi bu alanda düşünsel çığır açan araştırmaları paylaşmaktır.

İnsan Cinselliği Dergisi, istenmeyen eşcinsel çekim yaşayan ve/veya kendi biyolojik cinsiyeti, cinsel kimliği ve değerleri arasında çatışma yaşayan bireylere yönelik çalışmalara özellikle önem göstermektedir. Eşcinsellik konusunda söylenmeyenlerin, dile getirilmeyenlerin, baskılananların, tecrit edilenlerin ve alternatiflerin sesi olmayı amaçlayan dergi, politik ve ideolojik baskılara karşın eşcinsel çekiminden memnun olmayanlara ve konunun ilgisine esasında başka bir ihtimalin mümkün olduğunu gösteren araştırmalara ve terapötik rehberliğe bilimin ışığında öncülük ediyor.

İnsan Cinselliği Dergisi hak sahibi David Pruden onayıyla yayınlanan bu seride, derginin önde gelen kuramsal ve uygulamalı çalışmalarını siz kıymetli okuyucunun istifadesine sunmaktan memnuniyet duyuyoruz.

Ayık Kitap

Shidlo ve Shroeder'in Dönüşü (2002): Yeni Çalışmalar, Bir Sonraki Nesle SOCE* Karşıtlığını Destekleyen Araştırmalar Sunuyor

Christopher H. Rosik, PhD
Link Care Center ve Fresno Pacific University

---

* SOCE: Cinsel Yönelimi Değişirme Çabası

Öz

Bu inceleme, SOCE'in etkisizliği ve zararlarına dair yaygın kabul gören iddiaları desteklemek üzere mesleki ve siyasi olarak kullanılan üç güncel çalışmayı tahlil etmektedir. Çıkan sonuçların, metodolojik sorunlar göz önüne alındığında, yeterince gerekçelendirilmediği görölmektedir. Bu metodolojik sorunlar arasında en fazla göze çarpanlar temsil kabiliyeti çok kısıtlı örneklemeler kullanılması, tehlikeli sonuç ölçümleri ve incelenen çeşitli SOCE biçimlerinin şaşırtıcı karışımıdır. Sonuç olarak bu çalışmalardan çıkan bulguları o dönemki katılımcıların ötesine geçerek genellemek, daha önce evlilik terapisine katılan ve boşanan danışanlardan gelen bulguların kötü giden evliliklerin terapiye taşınmasının sonuçlarına dair geçerli bir temsil sunduğunu iddia etmek kadar sorunludur.

Shidlo ve Shroeder'ın Dönüşü (2002): Yeni Çalışmalar, Bir Sonraki Nesle SOCE Karşıtlığını Destekleyen Araştırmalar Sunuyor

Yasal ve mesleki SOCE (cinsel yönelimi değiştirme çabaları) faaliyetlerine ampirik bir zemin sunmak üzere yenilenmiş bir çaba gibi görünen üç yeni çalışma yayımlanmaktadır ya da zaten yayımlanmıştır yahut gey ve lezbiyen aktivistler ile müttefikleri arasında halihazırda alıntılanmaktadır. Bu araştırma, SOCE ile ilgili profesyonellerin ve amatörlerin yürüttüğü tartışmalarda yargılayıcı olmaktan uzak şekilde tekrar tekrar kesinlikle dile getirileceği için bu çalışmaların eleştirel bakışla değerlendirilmesi önemlidir; böylelikle danışanların hakları ve terapötik seçimlerinden ötürü dertlenenler bu çalışmaların esasında bize neler söyleyeceğiyle ilgili bilgi sahibi olabilecektir. İlerleyen satırlarda her bir çalışmayı analiz edecek, önce kısaca betimleyecek ve derinlemesine eleştirel tartışma yürütecek, sonrasında birkaç genel gözlem yaparak bahsi kapatacağım.

Flentje, Heck, and Cochran (2013)

Çalışmanın Betimlenmesi

Flentje ve meslektaşları (2013) yeniden yönelim terapisi sürecinde neler olduğunu incelemek üzere yola çıktılar. Özellikle böyle bir psikolojik bakımın “tipik biçim ve müdahaleleri” ile ilgili bir

şeyler bulmak istiyorlardı. En azından bir “seans”lık yeniden yönelim terapisinden geçen ve sonrasında LGB kimliklerine sahip çıkan 38 birey üzerinde araştırma yaptılar. Çalışmanın yazarlarına göre sonuçlar, yeniden yönelim müdahalelerinin genellikle -LGB bireylerle ilgili olumsuz mesajlar da dahil olmak üzere- dinî pratiklere güçlü vurgu yaptığını ortaya koyuyordu; kullanılan teknikler değişimi bu insanları oldukları gibi kabul edip onaylamanın üstünde tutuyordu. Ayrıca bazı etik dışı uygulamalardan da bahsedilmişti.

Yazarların vardıkları sonuçtan çıkardığı mesleki ve siyasi öneriler arasında yasal çabaların onaylanması mesela Kaliforniya’da lisanslı terapistleri reşit olmayanlara değişim odaklı müdahale yapmayı yasaklayan SB1172’nin kabulü vardı (bu metnin yazıldığı tarih itibarıyla Kaliforniya’daki yasa hâlâ dava ediliyor ve dolayısıyla yürürlüğe girmiş sayılmaz).

Bunun da ötesinde yazarlar, terapist ve danışanların eyaletin lisanslama kurullarına lisanslı SOCE uygulayıcılarını bildirecekleri zaman çok dikkat etmeleri gerektiğini açıkça ortaya koymuşlardır: “Eyaletin mevzuatından ve danışanın yeniden yönelim terapisi aldığı dönemden bağımsız olarak, eğer lisans sağlayıcının etik olarak sorgulanabilir yahut etik dışı davranışı tespit edilmişse, danışanlar bilgilendirilmeli ve bu gibi davranışları eyalet lisanslama kurullarına bildirme hakları noktasında desteklenmelidirler (s.274).

Çalışmanın Analizi

Flentje ve meslektaşları (2013) kendi araştırmalarının sınırlılıklarına dair iki paragraf yazmıştır. Fakat herhangi bir tarafsız eleştirmen, bu iki paragraflık beyanın söz konusu çalışmanın bilimsel yararına ilişkin yeterli kavrayış sağlama noktasında ne yazık ki yetersiz kaldığını kaçınılmaz olarak açığa kavuşturacaktır. Flentje ve meslektaşlarının çalışmasına ilişkin en önemli meseleler, çalışmanın örnekleminin birden fazla yönünü oluşturmaktadır.

Katılımcı alımı. Tam manasıyla betimlenmeyen fakat “eski-eski eşcinselleri” bulmak için oluşturulan listeler aracılığıyla araştırmacılar özellikle yeniden yönelim tedavisi zamanında “eski eşcinsel” olduğu belirlenen ve yine veri toplama döneminde lezbiyen, gey ya da biseksüel olarak (LGB) kendini tanımlayan bireyleri arıyordu. Bu şekilde bir katılımcı bulma yöntemi çalışmaya mutlak yanlılıklar soktu ve muhtemelen de araştırmacıların aradıkları sonuçları elde etmesini garantiledi.

Katılımcılar kendilerini “yalnızca eşcinsel” (s = 22) ya da “ağırlıklı olarak eşcinsel” (s= 16) şeklinde puanlamıştır ki bu da örneklemin eşcinsel çekim yelpazesinin en öznel ve değiştirilemez ucunu temsil ettiğini göstermektedir. Bu bağlamda, Amerikan Psikoloji Derneği'nin 2009 Çalışma Kolu raporunda belirtilen endişeleri hatırlamaya değer, tabii özgün metinde yer alan “karşıtlar” kelimesini destekçiler, “başarısız”ı “başarılı”lar ve “zarar”ı da yararlı ikame edecek ufak bir değişiklik yapmak suretiyle:

Katılımcılar genellikle bu çalışmalardaki LMHP'nin [lisanslı ruh sağlığı profesyonelleri] davetiyle gelmişlerdir ki bunlar SOCE karşıtıdır; katılımcı alım sürecine bilinmeyen seçim yanlılıkları sokarlar... çünkü çalışmaya katılımcı alan kişiler incelenen tekniklerin açık bir şekilde karşıtıydı; katılımcıları alanların bu yaklaşımların değerine dair kendi görüşlerine ters düşen durumları tecrübe eden bireylerin katılımını teşvik edecekleri düşünülemez. Bu çabaların [karşıtları] bu müdahalede [başarıya ulaştığı] düşünülen ya da bu tedaviyi [yararlı] olarak deneyimleyen eski danışanlara dair araştırmalara kısıtlı erişim sağlamış da olabilirler. (s. 34)

Bu kısıtlamanın önemini açığa kavuşturmanın belki de en etkili yolu basit bir analogi vermek olacaktır. Evlilik terapisi aldıktan sonra eşlerinden boşanan danışanlardan oluşan bir örneklemini katılımcı olarak almak suretiyle evlilik terapisinin usul ve müdahalelerini sorgulamaya koyulan araştırmacıları düşünün. Bu araştırmacıların kendi bulgularını bütün bir evlilik terapisinin tanımına genellemesi ve bu etkisiz pratiği yürüten lisanslı terapistlerin etik ve yasal olarak daha fazla incelenmesini istemesi bilimsel açıdan ne kadar uygun olacaktır? Fakat bu durum Flent-

je ve meslektaşlarının kendi konularına yaklaşımıyla temelde koştuttur. Bu gibi sonuçların gayri meşruluğu açık zihinli ve halihazırda SOCE karşıtlığından uzak duran herkese aşikâr olmalıdır.

Tedavi Ortamı ve Hizmet Sağlayıcı Türü. Örneklem alımıyla ilgili sorun yeterince kötü değilmiş gibi, yazarlar SOCE sağladığı bildirilen danışmanları (katılımcı) ve ortamı detaylı anlatınca sorunların çokluğu daha da göze batır. Terapi “seanslarının” (%56,1) çoğu din ekseninde hareket eden ya da kırsal kökenli danışmanlar tarafından verilmiştir. Diğer %16,8’lik dilim de akran danışmanlar tarafından uygulanmıştır. Esasında terapi “seanslarının” yalnızca %34,6’sı lisanslı bir ruh sağlığı profesyoneli tarafından verilmiştir. Bu çalışmanın din görevlilerini lisanslı terapistlerden ayıştırmadaki başarısızlığı da ciddi bir kısıtlamadır çünkü terapiyi profesyonel olarak yürütülen SOCE’ye ilişkin kesin sonuç ve bulgular çıkarmaya uygunsuz hale getirmektedir.

Yazarlar, 10 farklı katılımcının bildirdiği 13 farklı terapi süreci esnasında etik açıdan sorgulanabilir müdahaleler yapıldığını rapor etmektedir. Bu müdahalelere dair tartışmalara Flentje ve meslektaşlarının (2013) profesyonel SOCE mümkün olan en kötü ışığı tutmak üzere kendi bulgularını çerçeveledi. Etik açıdan sorunlu müdahalelerin ortaya çıktığı 13 “seansın” dokuzunda “terapinin sağlayıcılarından biri olarak lisanslı yahut lisans alabilecek bir profesyonel” vardı (s. 266). Elbette yazarların lisanslı bir profesyonelin etik açıdan şüpheli bir müdahalede bulunup bulunmadığını yahut bu müdahalenin katılımcının tedavisine müdahil olan bir din adamı eliyle yapılıp yapılmadığını bilmenin bir yolu yokmuş gibi görünmektedir. Hâliyle yazarlar da kaçınılmaz ve kapsayıcı (holding) terapiler de dahil olmak üzere etik açıdan sorgulanabilir uygulamaların bir kısmını betimlemeye devam etmektedir. Bu müdahalelerin lisanslı profesyoneller tarafından sağlanmadığı yönündeki şüphe, yazarların daha önceden herhangi bir lisanslı terapistin kaçınma terapisini kullandığını söylemediği ve kapsayıcı terapinin de katılımcının papazının atıfta bulunduğu “sıradan bir eski gey” tarafından verildiği yönündeki kabulüyle giderilmiştir.

Katılımcıların Demografik Bilgileri ve SOCE'in Sıklığı

Çok küçük ($s = 38$) ve seçilmiş bir örneklem olmanın dışında, örneklem yapısı katılımcıların erkek ($s=31$) ve beyaz ($s=33$) oluşu yönünde bir açıklamaya doğru eğriliyordu; bu katılımcılar epey eğitilmiş bir çevreden geliyordu (biri dışında hepsi en azından 4 yıllık lisans eğitimini tamamlamıştı). APA Çalışma Kolu raporu (2009) SOCE literatürüyle ilgili benzer meseleleri not düşmüş, bu bulguları daha eğitimsiz ve dinsiz olup da beyaz olmayanlara, gençlere ve kadınlara genelleme konusunda spesifik endişeler beyan etmiştir.

İlginçtir ki SOCE'in zararına ilişkin soruya on katılımcı intihar girişiminde bulunduğunu açıklayarak cevap vermiştir. Bunlardan altı katılımcı terapiye başlamadan önce intihar girişiminde bulunduğunu bildirmiş, yedisi de yeniden yönelim esnasında bir ya da iki kere intihar girişiminde bulunduğunu bildirmiştir, biri de tedavi bittikten sonra intihara teşebbüs ettiğini söylemiştir. Bütün bu bulgular örneklemin anlamlı bir kısmının SOCE'den önce ciddi bir duygusal sıkıntı yaşadığını göstermektedir; bu duygusal sıkıntı boylamsal veriler olmaksızın terapi deneyimine kesin bir şekilde ifade edilemez.

Yazarlar, katılımcılarının bildirimlerinin geriye dönük olduğunu bilirler; bu durum açıklamalarının doğruluğunu etkilemiş olabilir. Esasında -her ne kadar SOCE ile ilgili hatırlanan bazı şeylerin en azından 15 sene öncesine ait olduğuna dair kimi istatistiklerden çıkarım yapılabiliyorsa da- çalışma içinde katılımcıların gerçek anlamda ne kadar zaman önce SOCE talep etmeye başladıklarına dair bir gösterge yoktur. Hemcinslerine duydukları çekimi ve eşcinsel davranışlarını değiştirmeye yönelik başarısız çabalarının ardından GLB kimliği benimsemeye karar veren kişilerin geri dönüp bu çabalara özel bir sevgiyle bakmayacaklarını ve bu durumun onların anılarını olumsuz etkileyebileceğini varsaymak mantıklıdır. APA Çalışma Kolu raporu (2009) SOCE literatürüyle ilgili bu gibi endişeleri ifade etmiş, bu esnada geriye dönük açıklamaların araştırma bulgularına nasıl ciddi yanlılıklar sokabileceğini ve gözde SOCE çalışmalarıyla ilgili aldıkları bu tedbiri sınırlamanın bir mantığı olmadığını bildirmiştir.

Olumsuz çerçevelemeye dair bir diğerk örnek de yazarların maliyet bahsinde ve katılımcıların SOCE “seansları” süresinde bulunabilir. Ortalama ve medyan istatistikler, bir ya da daha fazla anlamlı uç değeri ortaya koymaktadır. Yeniden yönelimin ortalama uzunluğu 40,5 haftaydı; medyan değeri yalnızca 26’ydı. Bunun standart sapması da 42.6’ydı. Finansal maliyetlerin anlatılması çok daha sorunluydu çünkü SOCE’in tek bir seansının toplam ortalama maliyetinin 2,195 dolar olduğu bildirilmişti. Medyan maliyet 3,10 dolarken bunun standart sapması 2,267 dolardı; yani 0 dolardan 26 bin dolara giden bir yelpaze söz konusuydu. Bu da saatlik psikoterapi seansları aracılığıyla verilen yoğun hafta içi ya da hafta sonu SOCE deneyimlerinin birleşmesiyle gelen uç değerlerin de varlığını ortaya koymaktadır. Benzer şekilde, katılımcı başına düşen bütün SOCE maliyeti 7,105 dolardı, medyan değeri ise 2,150 dolardı; bunların standart sapması da 11,384 dolardı. Bu maliyetlerin 0 dolardan 52 bin dolara uzandığı bildirilmiştir ki bu da yine en azından ciddi bir uç değer varlığına işaret etmektedir.

Yazarların, tartışma bölümünde SOCE’ye karşı iddialar geliştirmeye çabalarırken daha uygun medyan istatistiklerinden ziyade toplam maliyet için şişirilmiş ortalamaları alıntılanmayı seçmeleri ilginçtir. Açıktır ki maliyet konusuna bilimsel açıdan daha dürüst bir yaklaşım getirmek medyan değeri kullanmakla yahut uç değerleri kaldırdıktan sonra istatistikleri yeniden hesaplamakla mümkün olacaktır.

Sonuç

Örneklemin kendisi ve diğerk metodolojik kısıtlılıklar Flentje ve diğ.’in çalışmasını (2013) genel SOCE uygulamalarıyla -bilhassa şu anki profesyonel uygulanma biçimiyle- ilgili herhangi bir kesin iddiada bulunamayacak kadar uygunsuz kılıyor. Bu açıdan, Shidlo ve Schroeder’in önceki araştırmasına (2002) benziyor; o araştırmanın metodolojik eksiklerini aşikâr şekilde tekrarlıyor fakat bu sefer yanına SOCE’in zararı, yararı ve mesleki uygulamalarına ilişkin kanıtlanmamış bulguları da alıyor. Flentje ve meslektaşları, Shidlo ve Schroeder’in italik satırları onaylarken

yaptığı üzere gelecek çalışmalara ilişkin vaatler vermeyi üzücü şekilde iskalamıştır. Söz konusu satırlar şöyledir: “*Bu çalışmada sunulan veriler; dönüşüm [konversiyon] terapisinin başarısızlığı, başarısı, zararları, yardımı yahut etik ihlal sıklığı ve yaygınlığıyla ilgili bilgi vermemektedir*” (s. 250).

Dehlin, Galliher, Bradshaw, Hyde ve Crowell (2014)

Çalışmanın Betimlenmesi

Öyle görünüyor ki Dehlin ve meslektaşlarının (2014) çalışmalarından biri Flentje ve diğ.’in (2013) araştırmasından metodolojik olarak üstündür. Bu araştırma da APA ile ilişkili bir dergide yayımlanmıştır.

Bu araştırma, İkinci Gün Azizleri İsa Mesih Kilisesi (LDS ya da Mormonlar) mensuplarının hemcinslerine duydukları çekimle başa çıkma (anlama-kabul etme-değiştirme) çabasına girişen güncel ya da eski 1612 üyesiyle irtibata geçmek üzere web-temelli bir anketten yararlandı. Çeşitlilik barındıran bir örneklem isteniyordu; bu örneklem değişim odaklı müdahalelere geçmişte katıldığını bildiren katılımcıları da kapsamalıydı. Sonuçlar, özel ve dinî değişim yöntemlerinin terapistin başını çektiği ya da grup temelli çabalardan çok daha sık olduğuna işaret ediyordu ve bu yöntemlerin en zararlı ve etkisiz olanlar olduğu bildirilmişti. Hedef, cinsel yönelimi değiştirmek olarak tanımlandığında (değişimin hedef olmadığı müdahale biçimine kıyasla) bildirilen etkinlik hemen hemen bütün müdahalelerde düşüktü. Bazı yararlı SOCE sonuçları (eşcinsel çekimin kabulü, azalan depresyon ve kaygı) genel bulguların da cinsel yönelimin açık değişim çabalarına epeyce dirençli çıktığı ve SOCE’in katılımcıların ezici çoğunluğu tarafından etkisiz ya da zararlı şeklinde bildirildiği sonucunu desteklediği söylenmektedir. Bu çalışmada katılımcıların alıntılardığı en etkisiz/zararlı yöntemler bireysel çaba, kiliseye danışmak ve kişisel erdemler (oruç, dua ve kutsal metinleri okumak). Bu çalışmadan çıkan sonuçlar genellikle APA Çalışma Kolu raporuyla tutarlıydı: SOCE’in pek etkili olacağına benzemediğine karar verilmiştir; SOCE’in yararı da değişime yönelik mü-

dahalelere özgü olmayan yöntemlerle ilişkilidir ve eşcinsel bir bireyin kendisi için eşcinsel hayat tarzı benimsemesine yardımcı olan terapi formları onaylanmaktadır.

Çalışmanın Analizi

Her ne kadar Dehlin ve diğ.'in (2014) çalışması APA'nın SOCE'in etkisiyle ilgili şüpheli tavrına güçlü destek sağlayan bir görünüm arz etse de bu çalışmanın detaylarına dikkatli bakmak böyle bir sonucu sorgulamaya itmektedir. Çalışmanın metodolojisi ve sonuçlarına dair pek çok noktanın tartışılması gerekmektedir.

Yazarın Konuyla Yakınlığı. Çalışmanın yazarlarının hepsi APA'nın dini inanç ve pratikleri destekleyen konumunu onaylayan "LGBTQ müttetikleri" olduklarını netleştirmiştir ve bütün yazarlar da "LGBTQ topluluğunu, çevrimiçi, ulusal/uluslararası durumlarda destekleme noktasında aktif olagelmıştır." Beş yazardan dördü LDS kilisesinde yetişmiştir bunların ikisi kilisede hâlâ aktiftir. Hepsinin mesleki ve/veya kişisel rolleri aracılığıyla LGBTQ Mormonlarla yakın bir çalışma yaptığı söylenmektedir. Bu ifşalar, kaç yazarın -eğer varsa- kendi hayatlarının daha erken safhalarında değişime çabaladıklarına dair bir göstergeyi barındırmaz fakat içlerinden bazılarının başarısız SOCE girişimine ilişkin kişisel tecrübeler yaşamaması da şaşırtıcı olmayacaktır.

Böyle kişisel bağlılıklar şaşırtıcı değildir ve cinsel yönelim çalışan araştırmacılar arasında epeyce de yaygındır. Bu durum katılımcıların bir kısmının yazarları tanıyor olma riskini artırır. Bu risk, katılımcıların sosyal olarak istenir şekillerde cevap vermesine neden olabilir (APA, 2009).

Yazarların SOCE karşıtlığına yakınlıkları grup-düşüncesi ihtimalini ve önemli alternatifleri görme konusunda başarısız olma riskini artırır ki bu da kusurlu sonuçlar ve sosyal politika önerileriyle sonuçlanacaktır (Chambers, Schlenker, & Collisson, 2012; Redding, 2013). Bu zorlukları aşmanın tek yolu da konunun her iki tarafından araştırmacıları bir araya getirecek iki taraflı araştırma programıdır ki SOCE karşıtları şimdiye kadar böyle bir

şey yapmaya eğilim bile göstermemişlerdir (Rosik, Jones & Byrd, 2012).

Örneklem Alımı. Yazarların neye yakın olduklarının önemi bu yazarların örneklemelerini nasıl elde ettiklerini değerlendirirken de açıkça görülmüştür. Dehlin ve meslektaşları (2014) SOCE'yi destekleyecek LDS grupları aracılığıyla örneklem bulmayı da dahil ederek çeşitlilik sahibi bir örneklem peşine düşmüşlerdir. İlginçtir ki LDS katılımcı bulma kaynağı olarak Ulusal Eşcinsellik Araştırması ve Terapisi Derneği (NARTH) ile irtibata geçilmemiştir; enteresan bir gözden kaçırma vakası. Nihai örneklemde katılımcıların %21'i özellikle muhafazakâr olmayan çevrimiçi ve basılı medyadan bulunmuştur (örn: *Huffington Post*, *Religion Dispatches.org*, *Salt Lake Tribune* ve *San Francisco Chronicle*). Örneklem diğer %21'i de LDS ile ilişkili LGBTQ destek grupları aracılığıyla bulunmuştur; varsayımlara göre de SOCE ile ilişkili bir inanç yelpazesinden seçilmişlerdir. Ne yazık ki yazarlar bu rakamı spesifik şekilde oluşturulan gruplara bölmezler ki bu da örneklem seçme yanlışlıklarından sakınma iddialarının gerçekte ne kadar başarılı olduğunu şeffağça ortaya sermiştir. İşaret ettikleri şuydu: Evergreen International (SOCE'in çok sevdiği bir grup) çalışmanın reklamını yapmayı reddetmiştir dolayısıyla insan yazarların bu kararlar bir bağları olup olmadığını merak etmektedir. Sosyal medya aracılığıyla dilden dile dolaşan ilan, katılımcıların %47'sini çalışmaya dahil etti ki yazarların bağları göz önüne alınca bunun SOCE karşıtları ve sempatanları arasında eşit şekilde dağılmadığı varsayılabilir.

En nihayetinde de örneklem %5'i de çalışmaya dair farkındalığı artırma noktasında çok yardım ettiği anlatılan LGBTQ destekçisi organizasyonlar aracılığıyla seçildi; bu seçim ağızdan ağıza dolaşarak seçilen örneklem sebep olduğu potansiyel yanlışlıklarla ilgili meselelerden de uzaktır. Özet olarak, Dehlin ve diğ.'in kendi çalışmalarını ideolojik olarak da çeşitlilikler barındıran bir çalışma olarak tanıtmaya rağmen yazarların sağladığı bilgi SOCE'yi değerlendirme ve katılımcıların SOCE deneyimlerini genelleştirme noktasında bu örneklem çeşitliliğini garantilemez, hatta esasında bu konuda ciddi şüphelere yol açar. Katılımcıların

%25'inin kendi kendilerini LDS'den uzak olarak betimlediği ve %10'unun da LDS kilisesinden ayrılmaya zorlandığının bildirildiğini su yüzüne çıkararak bu meseleye daha yakından bakmak da mümkün. Bunlarla birlikte katılımcıların %36'sı kilisede faal olmayan üyeleri idi. Yalnızca %29'u kilise ile faal şekilde ilişkiydi. Bu da bize şunu gösteriyor. Örnekleme, LDS kilisesi mensuplarından oluşuyordu, bu katılımcılar ortalamadan yüksek düzeye kadar kiliseden soğumuştur. Bu da örneklemin temsil mahiyeti ve bu uzaklığın özelde SOCE genelde muhafazakâr değerlere karşı da cevap yanlılıkları üretip üretmediği noktasında kimi endişelere gebe dir. Bunu da geriye dönük, öz-bildirim içeren araştırmalarla (APA, 2009) ilişkili konulara ve erkek katılımcıların açıklamalarına doğru yüksek oranda eğrilen (%76) SOCE deneyimlerine eklemek gerekir. Ayrıca çalışma bulgularının güvenilirliği ve genellenebilirliği noktasında mazur görülebilecek durumlar da vardır.

Değişkenlerin Tanımı. Dehlin ve diğ.'in çalışmasının diğer bir sorgulanabilir ve sonuçta yanlı özelliği de muhtemelen kendi birincil sonuç ölçeklerini tanımlama (ya da işleme koyma) tavrıdır. Katılımcıların kendi SOCE deneyimlerini beş puanlı bir ölçekte değerlendirmeleri istendi: 1 = epey etkili, 2= orta düzeyde etkili, 3= etkili değil, 4= orta düzeyde zararlı ve 5= şiddetli düzeyde zararlı şeklinde bir puan sistemi vardı. Bu oldukça sıradışı bir puan ölçeğidir çünkü esasında birbirinden farklı boyutlara ait terimler olan etkililik ve zarara dayandırılmaktadır. Kilit önem arz eden bir sonuç ölçümünün birbirine zıt değil de daha ziyade iç içe geçmiş, iki farklı niteliğin (şu durumda zarar ve etkililiğin) iki ucundan terimler kullanılarak tanımlandığı başka bir örnek gelmiyor aklıma.

Dehlin ve meslektaşları, araştırmaların geneliyle tutarlı olmak için katılımcılara iki farklı ölçek sunmalıydı: Bir uçta epey etkili ve epeyce etkisiz; öbürü de bir uçta anlamlı ölçüde yararlı öbür uçta anlamlı ölçüde zararlı maddelerinden oluşmalıydı.

Ayrıca şunu da belirtmek gerekir: Ölçeğin orta noktası *etkili değil* terimidir ki bu da kişinin bir ölçeğin tam ortasında bulmayı umacağı tipik nötr puandan uzaktır. Ayrıca kavraması da zordur

ve açık bir şekilde SOCE'in etkili olmadığına dair bir yönlendirme yaparak yanlılığı artırmaktadır. Bunun sebebi de katılımcıların genellikle acele ederken, emin değilken ya da bir fikirleri yokken vermeyi seçtikleri orta karar bir cevaba meylettikleri yerde gelen, meşhur orta nokta yanlılığıdır. Bu araştırma için çok daha tercih edilebilir bir seçenek de hem etkililik hem de zararı ölçen yedi puanlı bir ölçek hazırlamak olurdu; böylelikle daha farklı cevaplara (biraz zararlı ya da biraz yararlı ve biraz etkili ya da biraz etkisiz seçenekleriyle) imkân tanınacak ve gerçek anlamda nötr orta noktalar (zararlı da değil yararlı da, etkili de değil etkisiz de) yakalanabilecekti. Bu şekliyle, bu çalışmada kullanılan cevap skalasındaki zarar ve etkililiğin birleşmesi sonuçların gerçekten ne anlama geldiği konusunda önemli belirsizlikler yaratmaktadır. Dehlin ve meslektaşları (2014) orta noktayı *etkili değil* den ziyade *zararlı değil* olarak tanımlasaydı -ki bu da eşit ölçüde keyfi bir metodolojik karar olacaktı- sonuçlar muhakkak ki çok daha iç açıcı olacaktı.

Yazarların, psiko-seksüel sağlığı kısmen de olsa Rosenberg'in 1965 tarihli öz-saygı ölçeğini kullanarak ölçümlemeyi seçmesinin ideolojik şaşkınlıklarla ilişkili olması da çok muhtemeldir. Bazı ölçekler kendi yapılarını dinî değerlere karşı içkin yanlılıklarla bilinir bir şekilde tanımlar (Rosik, 2007a, 2007b) ki bu da her daim muhafazakar dindar bireyleri araştırırken metodolojik bir mesele olagelmıştır. Sonuç olarak alınan puanlar insani değerler ve dinî inançlar arasındaki farkları (mesela; benliğin daha fazla yer kaplaması vs. kendi ihtiyaçlarını görmezden gelme ve tevazu) kendi değerlendirildiği varsayılan yapıdan -bu durumda özsayıdan- daha fazla yansıtabilir.

Bu öz-saygı ölçeğiyle ilgili durum bundan ibaret gibi görünmektedir; araştırma bu noktada Rosenberg ölçeğinin din karşıtı insani boyutlarının istatistiki olarak kontrol edildiğinde muhafazakâr dindar kişilerin öz-saygı oranlarının anlamlı ölçüde arttığını ortaya koymuştur (Watson, Morris & Hood, 1987). Dehlin ve diğ., (2014) çalışmasındaki alt anlam, öz-saygı düzeylerinin bastırılma ve esasında muhafazakâr dindarlığını sürdüren katılımcılar için işaret edilenden daha yüksek olabileceği ve dolay-

sıyla bu insanların olumlu SOCE deneyimleri bildirmeye daha meyilli olduğu gibi bir ihtimaldir. Mevcut durumda, yazarlar SOCE girişiminde bulunan ve bulunmayan katılımcılar arasında yaşam kalitesi ve öz-saygı açısından anlamlı farklar bulamadıklarını bildirmişlerdir; makalede yüksek sesle dillendirilen bir keşif değildir bu tabii.

Olumlu Sonuçlar. Ölçek tanımlarıyla ve etkisiz SOCE puanlarına yönelik potansiyel yanlılıklarıyla ilgili bu sorunlara rağmen, bazı SOCE yöntemleri esasında ılımlı olumlu onaylar almışlardır. İlginç olan; terapist liderliğinde grup terapisi, grup rehabilitasyonu ve psikiyatri yöntemleri için az olumlu puanlar bulunurken, kişisel erdemlilik, bireysel çaba ve kiliseye danışma yöntemleri açısından az zararlı puanlar bulunmasıydı. Bir kere daha söylemeliyiz ki ölçeklerin muğlaklığı göz önünde bulundurulduğunda bu ortalama puanlamanın daha az etkililik ya da daha çok zarara işaret ettiğinden emin olamayız. Psikoterapinin, bu desteği alan katılımcıların %44'ü üzerinde ılımlı ya da fazla etkililiğe sahip olduğu bulgulanmıştır. Bu oran psikiyatri desteği alanlar için %48, grup terapisi alanlar için %41 ve grup rehabilitasyonu yapanlar için %48 idi. Bağlamsal öneme sahip bir bulgu da şudur ki katılımcılar din temelli yöntemlere kıyasla profesyonel SOCE yöntemlerinden daha az bahsetmişlerdir; bunun anlamı da Kinsey puanları ve psiko-seksüel sağlıkta değişimle ilgilenenlerin profesyonel SOCE'ye ilişkin gerçekçilikten uzak olumsuz görüşler vermesidir.

Profesyonel Olmayan SOCE Yöntemlerinin Aşırı Temsili. Dehlin ve meslektaşları (2014) SOCE'in dinî ve özel biçimlerinin kendi örneklemelerinde profesyonel yöntemlerden çok daha öne çıktığının söylendiğini belirtmişlerdir. Katılımcıların %85'i başka dinî ya da özel bireysel SOCE yöntemlerine angaje olduklarına işaret ederken, yalnızca %44'ü bir terapist ya da grup liderliğinde SOCE'ye girdiklerini bildirmişti. Bu kişilerin profesyonel psikoterapi alanlara göre "kişisel erdem" (dua, oruç, kutsal metin okuma ya da İsa ile bağıni güçlendirme) durumlarına iki kat daha fazla dahil olduğu bildirilmişti. Fakat yazarlar grupla ilişkili ya da terapistin liderliğindeki yöntemlerin katılımcılar tarafından

daha etkili ve en az zararlı SOCE formları olarak puanlandığını bildirir. Dahası, “daha sık şekilde etkili olarak puanlanan SOCE yöntemlerinin en az ve en kısa süreliğine kullanılanlar, genellikle ‘etkisiz’ olarak puanlanan yöntemlerin ise en sık ve uzun soluklu kullanılanlardır.” (s. 6) Yazarlar ayrıca bu “etkililiğin” yönelim değişikliğini değil de yönelimi kabul etmeyi, ruhsal sıkıntıların azalmasını ve aile ilişkilerinin iyileşmesini temsil ettiği sonucuna da varırlar.

Dehlin ve meslektaşlarının (2014) katılımcılarının özel ve din odaklı SOCE yöntemlerine duydukları güvenle ilgili spekülasyon ürettikleri ve bunun SOCE’ye girecek lisanslı terapistlerin reddedilmesiyle kısmen bağı olabileceğini öne sürdüklerinden de burada bahsetmek gerekiyor. Bu tabii, psikologların ve diğer ruh sağlığı profesyonellerinin hemcins çekimini değiştirme konusunda çatışmalar yaşayan dindar muhafazakâr insanları bıraktıkları yönünde trajik şekilde ironik bir gözlemdir. Kendi belirledikleri hedeflere saygı duyan, mesleki ve etik meselelere dair farkındalıkla SOCE verebilecek kadar eğitilmiş terapistlerle çalışmak yerine, psikoloji bu bireyleri kendi mücadelelerini tek başlarına “tehlikeye atmaya” ya da eğitimsiz din adamlarına güvenmeye zorluyor olabilir ki burada zarar riski anlamlı ölçüde fazladır. Akıl almaz bir durum fakat eğer bu çalışmanın bulgularına inanacak olursak, Kaliforniya’da SOCE’nin reşit olmayanlara yasaklanması için sunulan argümanlar bilhassa lisanslı terapistlerin bu çocukları dini danışmanlara yönlendirmesi üzerinedir. Bu da esasında reşit olmayan çocuklara, SOCE terapistlerinden daha çok zarar verebilecek bir uygulamadır.

Etkisiz/zararlı, bireysel (tek başına yürütülen) olduğu varsayılan ve din odaklı SOCE yöntemlerinin aşırı temsili edilmesi, çalışmayı Kinsey puanları ve psiko-sosyal sağlık açısından profesyonel SOCE’nin ölçümü olarak uygunsuz kılmaktadır. Bütün SOCE biçimleriyle ilgili özetlenen bu genel sonuçlar, dolayısıyla, ters yönde eğri yapmaya meyillidir ve profesyonel SOCE’nin potansiyel olumlu sonuçlarını gizleyebilir.

SOCE Sağlayıcı Türü. Dehlin ve meslektaşlarının (2014) çalışması konusunda bir diğer kritik önemdeki mesele, SOCE hiz-

metini sağlayan kişinin kafa karışıklıklarıdır. Bir diğer deyişle, çalışma dindar ve profesyonel SOCE sağlayıcılarını bir araya getirmiştir. (lek sorunları göz önüne alındığında muğlak kalabilecek) sonuçları din yetkililerinin (mesela LDS rahipleri) uyguladığı SOCE'nin lisanslı terapistler tarafından verilen SOCE ile kıyaslandığında çok daha fazla zarar verdiği anlamına geliyordu. Her ne kadar bu gibi bulgulardan muhafazakâr din adamlarının ya da pastoral danışmanların eşcinsel çekimle uğraşan kişilerle çalışırken faydadan çok zarar vereceği sonucuna varmak anlaşılabilir olsa da araştırmadan böyle bir sonuç çıkarmak uygunsuz bir genelleme olacaktır. Bunun nedeni de LDS kilisesinin kendi din liderlerini nasıl setiğiyle ilgilidir. Tipik LDS kilisesi rahibinin ilahiyat ya da papazlıkla ilgili bir (niversite) eğitimi yoktur fakat aile ve meslek hayatlarında yetkin ve başarılı olduklarını göstermiş, kiliseyle arası iyi erkek üyeler arasından seçilmektedir. Dehlin ve diğer'in sonuçları, bu açıdan kendi eşcinsel çekimleriyle ilgili çatışma yaşayan dindar bireylerin -ne kadar iyi niyetli olursa olsunlar- SOCE sağlayıcılarının mesela tesisatı ya da bankacı olması halinde daha yüksek risk altında oldukları gibi pek de şaşırtıcı olmayan bir keşfi yansıtabilir.

Kinsey Puanları. Dehlin ve diğer., (2014) SOCE'ye katılan bireylerin katılmayan bireylere kıyasla bildirdikleri Kinsey ekim, davranış ve kimlik puanlarının ortalamada farklı olmadığına işaret etmektedir. Fakat bu boyutlarla ilgili mevcut puanlamalar SOCE sonuçlarının doğrudan ls değildir ve bize SOCE deneyiminin etkileriyle (ya da etkisinin olmaması) ilgili çok fazla şey söylememektedir. Muhtemelen, SOCE'nin bitişinden araştırmaya dahil olana kadar epey zaman geçmiştir, dolayısıyla SOCE ile ilgili pek çok faktör bu puanları etkileyebilir.

Yalnızca test öncesi ve test sonrası yapılan tasarım, bu boyutların SOCE ncesi düzeylerini hesaba katabilir ve nedensellikte ilgili deneysel sonuçlara -yazarların kabul ettiği gibi- imkân verebilir: "Gelişigüzel klinik deney ya da boylamsal çalışma gibi metodolojiler kullanılmaksızın bu ilişkilerin nedenselliğine ve yönüne karar vermek mümkün değildir" (s. 10). Bu puanların muhtemelen bize gösterdiği şey bu örneklemin büyük kısmının (%91) SOCE

aldıkları zamandan bu yana GLB kimliği benimsediğidir ki bu bulgu da kilisesinden soğumuş ezici çoğunluktaki katılımcı oranını (%73) ile tamamıyla tutarlıdır. Bu da Flentje ve diğ.'in (2013) "eski eski-eşcinseller" ile ilgili çalışması için yukarıda da bahsedilen soruları önümüze getiriyor.

Sonuç

Dehlin ve diğ.'in (2014) çalışması Flentje ve diğ.'in araştırmasından (2013) sonra açık bir ilerleme olsa da aynı kısıtlılıklardan muzdariptir ve bu açıdan kötü bile olabilir zira bulgular karşıtlar tarafından profesyonelce yürütülmüş SOCE'nin zararı ve etkisizliğine dair kanıt olarak mutlaka sunulacaktır. Dehlin ve meslektaşları çalışmanın danışmanlık almakla ilgili alt-anlamları konusunda kendi tartışmalarında böyle bir kullanımı teşvik eder; bunu da APA ve diğer meslek örgütlerinin SOCE ile ilgili sonuçlarını destekleyen bulguları öne sürerek ve LDS kilisesi ile buna yakın terapistlerin kabul temelli terapi formları benimsemesi gerektiğini savunarak yapar.

Bu eleştirel incelemenin ele alınması, daha ziyade, Dehlin ve diğ.'in (2014) çalışmasının bulgularının incelenen örneklem nüfusunun ötesinde kesin bir dil ya da meşru bir tavırla genelleştiremeyeceğini ortaya koyar. Daha temsili olduğu varsayılan bir örneklem de esasında ağırlıklı olarak LDS kilisesinden uzaklaşmış ve şu an kendini LGB olarak tanımlayan veya tek başına SOCE'ye ya da resmi psikoloji hatta papazlık eğitiminden yoksun dini liderlerle çalışmış kişilerden oluşmaktadır. Sonuç değişkeninin ölçülmesindeki sorgulanabilir konumu, bulguların geçerliliğiyle ilgili sorular düşürür aklımıza. Bu yüzden de Dehlin ve diğ.'in çalışmasının sonuçları SOCE karşıtlığını savunurken yararlı olabilir fakat lisanslı ruh sağlığı profesyonellerinin verdiği SOCE'nin zararı ya da etkililiği riskine pek fazla ışık tutmazlar.

Aslında, SOCE'ye daha sempatik yaklaşan yazarlar, verilerin eşcinsel çekimiyle ilgili çatışmalar yaşayan dindar muhafazakarlardan SOCE'nin profesyonel biçimlerine daha fazla erişme ihtiyacına işaret ettiğini öne sürmüş olabilirler. Dehlin ve meslektaşları

da olsa olsa şu an SOCE'nin hedeflerine karşı çıkan bazı eski SOCE katılımcılarının kendi deneyimlerini zararlı ya da etkisiz olarak hatırlayabileceklerine dair kanıtlar sunmuşlardır.

Bradshaw, Dehlin, Crowell, Galliher ve Bradshaw (2014)

Çalışmanın Betimlenmesi

Dehlin ve meslektaşlarının (2014) terapist liderliğindeki SOCE ile ilgili çalışmasının kısıtlılıklarının şüphesiz farkında olan hemen hemen aynı yazar ekibi eşcinsel çekime dair çatışmalar için psikoterapi aldığını bildiren alt-örnekleme analiz etti. Bu örneklemede 868 kişi vardı (672 erkek 194 kadın). Yazarlar, bu danışmanlığın büyük ölçüde etkisiz olduğunu bildirmiştir zira eşcinsel çekimi çatışmalarında herhangi bir değişim bildiren katılımcıların oranı %4'ten azdır, %42'si aldıkları değişim odaklı terapilerin "hiçbir şekilde etkili olmadığını" bildirmiştir ve %37 de bu tedaviyi orta karardan şiddetliye kadar uzanan yelpazede zararlı bulmuştur. Psikoterapötik yaklaşımları onaylamanın genellikle depresyonun azalması, özsaygının artması ve ilişkilerin gelişmesinde yararlı olduğu bulgulanmıştır. Yazarlar cinsel yönelim değişiminin "çok düşük ihtimal" olduğu sonuca varmıştır ve cinsel azınlık grubundaki çok dindar kişilere yönelim değiştirme terapisine başlamadan önce hesaba katmalarını tavsiye ederler.

Çalışmanın Analizi

Bradshaw ve diğ. (2014) çalışması, Dehlin ve diğ. (2014) tarafından başvuru veri setini kullanması anlamında yeni bir çalışma değildir. Daha ziyade, psikoterapi aracılığıyla SOCE'ye başladığını bildiren spesifik katılımcı alt-grubunu tahlil etmektedir. Bu da şu anlama gelir ki Dehlin ve diğ.'in araştırmasında belirtilen metodolojik sorunların pek çoğu -birkaç yeni meseleyle birlikte varlığını sürdürmektedir.

Örneklem Seçim Süreçleri. Yukarıda belirtildiği üzere, bu araştırma grubunun ilk çalışmasıyla ilişkili meseleler bu makale için de varlığını sürdürüyor ve bazı durumlar da daha ileri şekilde

tarif ediliyor. Erkekler ve deneyimleri aşırı temsil ediliyor; tabii yazarlar kadın katılımcıların Kinsey ölçeğinde büyük çeşitlilik gösterdiği ve bu aşırı temsilin biseksüelliğe daha meyilli olduğu gözlemini ekliyor. Dahası, erkek katılımcıların değişim gerçekleşmediğine dair açık beyanlar yapma ihtimali kadın katılımcıların üç katı. Büyük oranda LDS'den uzaklaşan bir örneklemin muhtemelen yanlışlaştırıcı etkisi şu bulguda ortaya serilmiştir: Artık kiliseyle ilişkisi olmayan katılımcıların kendi terapi deneyimlerini “şiddetli şekilde zararlı” olarak betimleme ihtimalleri anlamlı ölçüde daha yüksekti. Bu durum, hâlâ kiliseye sadık olmaya çalışanların çektiği zararları en aza indirme eğilimine işaret edebilse de aynı zamanda LDS kilisesinin genelde cinsellik özelde SOCE ile ilgili belli inanç/pratiklere düşmanlık güdebilecek bir LGB topluluğuna şu an yakın hissedenlerin yaşadığı zararı vurgulama eğilimini de gösterebilir.

Bradshaw ve diğ. (2014) katılımcıların kategorik bir değişim (karşı cinse ilgi duymamaktan yalnızca karşı cinse ilgi duymaya doğru bir değişim) bildirmediğini gözlemlemiştir; değişimden bahsedilince bunun genelde daha ziyade biseksüelliğe doğru olduğu söylenmiştir. Dahası bu yazarlar biseksüelliğin bu örnekleme gereken ölçüde temsil edilmediğini de belirtmişlerdir. Bu da yalnızca eşcinsel yönelimdense biseksüelliğin değişim odaklı müdahaleye cevap verme ihtimalinin daha fazla olması hasebiyle bir meseledir (Whitehead & Whitehead, 2010) ve temsil gücü daha yüksek bir örnekleme elde edilebilecek olanlara kıyasla olumlu SOCE sonuçlarının bildirimini azaltmış olabilir. En nihayetinde; SOCE'ye sempatik bakmayan GLB örgüt ve topluluklarının müttefiki olan katılımcıların tercih etmek gibi muhtemel bir örneklem seçimi sorunu, Bradshaw ve diğ.'in çalışmasının arka planında varlığını korumaktadır; bu da değişim odaklı psikolojik desteğin bilimsel ve mesleki olarak tavsiye edilmemesi gerektiğine dair güçlü sonuçlara varmayı sağlamaktadır.

Ölçümle İlgili Sorunlar. Sonuçlar yine iki boyutu (zarar ve etkililik) bitişiren iki sorunlu ölçekle ölçülmüştür. Yukarıda Dehlin ve diğ.'in çalışmasıyla ilgili olarak belirtilen bu sorunların tartışması burada tekrarlanmayacaktır fakat ne kadar belirgin

oldukları yazarın raporunda görülebilir; bu rapora göre psiko-terapi SOCE katılımcılarının %42'si kendi deneyimlerini *o kadar da etkili değil*, 21'i *orta düzeyde zararlı* ve %16'sı *da ciddi şekilde zararlı* olarak görmekteydi. Bu raporlama sanki sonuçlar iki farklı ölçekten bağımsız şekilde türetilmiş gibi duruyor ki zaten açık bir şekilde böyle de olmalıydı. Tek bir ölçek üzerindeki üç komşu noktadan alınmış oldukları gerçeği verilerdeki önemli nüansların kaybolma ihtimaline muhakkak gebe dir. Bu yüzden de profesyonel SOCE değerlendirmelerinde katılımcıların zarar ve etkililik puanları aşırı şişmiştir. Yine, eğer Bradshaw ve diğ. (2014) kendi orta noktalarını *hiçbir şekilde zararlı değil* şeklinde tanımlasaydı bu sonuçlar muhakkak farklı olacaktı.

Ayrıca şundan da bahsetmek gerekir: Yazarlar kendi anketlerinin tamamlanmasının ortalama bir saat sürdüğüne işaret etmektedir. Bu gerçek de katılımcılar alışılmadık derecede uzun bir anket sürecini mümkün olan en kısa zamanda tamamlamaya çalıştıkları için orta noktadaki cevapların anlamlı şekilde yanlı olması gibi büyük bir riske yol açar (bu da aşağı doğru inen genel etkililiğe yanlılık sokacaktır).

Buna ek olarak, Bradshaw ve diğ. (2014) psikoterapiyle ilişkili SOCE'nin hedeflerini değişim, kabul ve anlayış olarak üçe ayırır. Fakat bunlar hiçbir şekilde karşılıklı olarak birbirini dışlayan hedefler değildir ve SOCE veren terapistlerin çoğunun aynı zamanda kabul (danışanların eşcinsel çekimi çatışmaları gerçeği) ve anlayış (danışanların kendi eşcinsel çekim çatışmasının kökenlerini kendilerinin keşfetmesi) hedeflerini teşvik ettiklerini düşünmek makuldür. Dolayısıyla bu zorla-seçim kategorileştirme si de tanımlı itibarıyla profesyonel SOCE'yi yanlı niteliyor gibi görünmektedir ki bu da çalışmanın bulgularını yarar sağlayacak şekilde rafine etmeye uygun düşebilecek veri açıklığının kaybına eşlik edebilir.

Çelişen SOCE Biçimleri. Bradshaw ve diğ.'in (2014) çalışmasındaki bir diğer ciddi problem de yazarların katılımcıların SOCE müdahalelerinin 3.7 ek biçimlerine (ortalama) girdiğini kabul etmeleridir. Bunun da ötesinde “katılımcıların kendi SOCE'lerini bütüncül algıladıkları” açığa kavuşmuştur. Onlar SOCE'nin pro-

fesyoneel danışmanlık başta olmak üzere kendi çabaları da dahil gördükleri bütün müdahalelerin bir araya getirilmesi olduğuna inanmışlardı.

Dolayısıyla katılımcılar kendi bütüncül puanlarında farklılaşmayan birden fazla terapi çabasına girişmiştir. Açık uçlu cevaplar şunu göstermektedir: Bazı katılımcılar sonuç puanlarını dar bir bakışla terapistin yaptığı SOCE'ye teşmil etmiştir. Bu esnada başka katılımcılar da kullanılan bütün SOCE biçimlerinde yaşadıkları deneyimin yarar ya da zararını puanlamıştır. İşin sonucunda, bu çalışmanın sonuçları profesyonel SOCE'yle güvenilir şekilde ilişkilendirilemez çünkü katılımcıların kendi puanlamalarındaki daha zararlı SOCE formlarının da değerlendirmeye katılmasından ötürü olumsuz şekilde saptırılmaları çok mümkündür. Bu puanlamaları, Bradshaw ve diğ.'in yaptığı gibi profesyonel SOCE'nin açık bir yansıması olarak değerlendirmek, bilimsel açıdan gereklendirilmemiş bir spekülasyona girişmek anlamına gelecektir.

SOCE süreçlerinde kaıncımacı terapisinin ağırlıklı olduğunu bildiren ya da yıllar önce kaıncımacı tedavilerin psikoloji alanında yaygın olduğu dönemlerde SOCE almış 93 katılımcının çoğunun bu müdahaleyi dini formlar bağlamında deneyimlemiş olması da muhtemeldir. Çağdaş SOCE uygulayıcılarının istenmeyen eşcinsel çekim ile kaıncımacı tekniklerin uygulamasından uzun süredir kaçındığı gerçeği, SOCE'nin son dönemki profesyonel biçimlerinin bu figürün ardında olduğu varsayımını da şüpheli kılıyor gibi görünecektir. Dahası, önceden de belirttiğimiz üzere, Flentje ve diğ.'in (2013) alışması kendi profesyonel SOCE deneyimlerinde hiçbir katılımcının kaıncımacı tedavi aldığını bildirmediğini bulguladı.

Yanlıklara Dair Ek Göstergeler. Başlı başına metodolojik bir mesele olmasa bile, Bradshaw ve diğ.'in (2014) SOCE tartışması kendilerinin tarafgir duygularına dair çok da detay olmayan göstergeler sunar. Mesela, Bradshaw ve meslektaşları Spitzer'in (2003) araştırmasına vurgu yapar, Spitzer'in onun bulgularını "reddinden" bahseder fakat katılımcıların çoğunun daha sonrasında değişim bildirdiklerini ve Spitzer'in eylemini yadsıdıklarını

belirtmez (Armelli, Moose, Paulk, & Phelan, 2013). APA (2009) Çalışma Kolu'nun Jones ve Yarhouse'un (2011) çalışmasını bir dipnottan çıkarmasına benzer şekilde, Dehlin ve diğ. (2014) de Jones ve Yarhouse'u tek cümlede boşa çıkarır; hem de bu çalışmanın titizliği aşikâr metodolojisine rağmen. Bradshaw ve meslektaşları, Exodus International'ın çöküşünden ve eski başkanın cinsel yönelimin değiştirilemeyeceğini kabul etmesinden bahsetmeye çok heyecanlı görünmektedir. Bu ilginç ve yersizdir; sonuçta Exodus SOCE'nin formlarını teşvik eden bir vaizliktir fakat yazılan makale yalnızca lisanslı ruh sağlığı profesyonellerinin verdiği SOCE'yi ele alıyordu. En nihayetinde, yazarlar SOCE'nin "cinsel yönelimin biyolojik kökenini" kanıtlayan "birçok kanıt" göz ardı etmesi gerektiğini onayladıklarında kendi etiolojik bağluluklarını da ortaya sermiş oldular. Biyolojik kökenlere bu tür kati bir bağluluk APA'nın güncel görüşüyle uyumsuzdur (APA, 2008; Just the Facts Coalition, 2008) Bu görüşe göre:

"Bir bireyin niçin heteroseksüel, biseksüel, gey ya da lezbiyen yönelim geliştirdiğinin kesin nedenlerine dair bilim insanları arasında bir mutabakat yoktur. Her ne kadar pek çok araştırma cinsel yönelimle ilgili muhtemel genetik, hormonal, gelişimsel, sosyal ve kültürel etkiyi incelemiş olsa da bilim insanlarına cinsel yönelimin herhangi bir özel faktör ya da faktörlere göre belirlendiği sonucuna varmasına fırsat verecek bir bulgu ortaya çıkmamıştır. Birçok araştırmacı doğa ve çevrenin bu konuda karmaşık roller oynadığını düşünmektedir" (APA, 2008; vurguları ekledim).

Sonuç

Bradshaw ve meslektaşları (2014) makalelerini aşağıdaki cümlelerle sonlandırır:

Bu muhakeme hattının [değişim olabilir] destekçileri için birkaç kişinin başarılı bir cinsel yönelim değiştirme sürecinden geçmiş olması durumu bütün nüfusa genellemeye yetmiştir. Fakat kanıtlar değişim yolunda uzun soluklu psikoterapötik çabaların başarılı olmadığını ve ciddi zararlar verebileceğini ayrıca LGBQ İkinci Gün azizlerinin de durumu kabullenme ile sonuçlanan danışmanlık yak-

laşımlarından çok daha fazla tatmin olduğunu ortaya koymaktadır (s. 24).

Açık olduğu üzere yazarlar önce bütün SOCE destekçilerinin bazı hastaların değişmesinin bütün hastaların değişebileceği anlamına geldiğini varsaymasına sebep olan boş bir iddia yarattılar. Bu suçlamayı destekleyecek hiçbir kaynaktan alıntı yapmadılar fakat sonrasında kendi çalışmalarının sonuçlarını alıntıyla olarak bu yanlış tanımları sürdürdüler. Fakat benim burada açıklığa kavuşturmaya çalıştığım üzere bu çalışmanın ciddi metodolojik zayıflıkları, yazarların geniş genellemelerini bilimsel açıdan mazur görülemez kılmaktadır. Bradshaw ve meslektaşlarının çıkardığı bu niteliksiz sonuçlar, kendi çalışmalarını Shidlo ve Schroeder'in (2002) savunmacı araştırma geleneği içerisinde yerleştirmektedir.

Genel Tartışma

Profesyonel SOCE deneyiminin bazı alıcılarının kendi terapilerini etkisiz ve/veya zararlı olarak deneyimlediklerine şüphe yoktur. Diğer türlüünü beyan etmek psikolojik destekle ilgili hiçbir yaklaşımın varmadığı bir sonucun standart olduğunu iddia etmek anlamına gelecektir (Lamber, 2013; Lambert & Ogles, 2004). SOCE yapan terapistler de hiç kuşku yok ki yüksek etik ve pratik standartlarına bağlı kalarak zarar potansiyelini en aza indirme ve başarılı sonuç ihtimalini artırma arzusunda mutabıktırlar. Fakat akıllardaki soru işareti profesyonel SOCE'deki zarar ve etkililik derecesinin yaygınlığıyla ilgilidir. Burada üç güncel çalışmaya dair herkesin kabul edeceği şekilde eleştirel bir inceleme sundum çünkü değişim odaklı desteği şeytanlaştırmaya ve istenmeyen eşcinsel çekim duyan danışanların terapötik seçimlerini daha da kısıtlamaya hevesli bazı aktivistler ve profesyonel ruh sağlığı derneklerinin (tabii bahsederlerse) bu araştırmanın kısıtlılıklarını geçiştirme ihtimali vardır.

Bu çalışmalar, SOCE'nin profesyonel olmayan formlarının olumsuz sonuçlara dair daha yüksek bir risk taşıyabileceğini ve aynı zamanda bazı zararlı ve başarısız SOCE deneyimlerini ortaya döküyor gibi görünürken, tarafsız bir metodolojik analiz bulgu-

ların bu geniş gözlemlerin ötesindeki herhangi bir sonucu basitçe desteklemediğine işaret eder. Esasında bu çalışmalara APA Çalışma Kolu'nun aşırı titiz metodolojik standartlarını uygulayacak olsaydık, SOCE'nin zarar ve etkililiği konularındaki tartışmayı anlamlı şekilde geliştirmedikleri sonucuna varırdık.

Bu araştırmayı SOCE'nin sonuçlarına dair daha fazla kavrayış geliştirmekten alıkoyan durumların başında, SOCE'nin zararlı olduğu bildirimlerinin abartılması ve başarı açıklamalarının bastırılmasını gerçek anlamda garantileyen örneklem ve ölçüm sorunları gelmektedir.

Yukarıda bahsedilen analogi yine de uygundur. Bu çalışmaların temel kısıtlılıkları araştırmacıların daha önceden evlilik terapisi almış dindar muhafazakâr hastaları araştırdığı bir proje betimlemesiyle daha net elde edilmiştir; bu hastalar tedavinin etkililiği ve zararını belirleyecek şekilde arka arkaya boşanmış ve sonrasında bu sonuç, bu terapi biçimiyle ilgili geri kalan her şeyi süpüren sonuçlara varmak üzere de kullanmıştır. Bu bulguların kullanılması adil ve bilimsel açıdan haklı mı olacaktır? Buna şunu da ekleyebilirim: Evlilik terapisti burada bir hastalığı iyileştirmeye çalışmaktan ziyade danışanlarının kendi hayatlarını evliliğin gereğiyle ilgili dini inançlarıyla tutarlı şekilde yaşamalarına yardımcı olmaya çalışmaktadır (Dollahite, Hawkins, & Parr, 2012). Dahası, bu dindar danışanların derin ahlaki değerleri onları sınırlı bir evlilikte kalmaya ve diğer danışanlar boşanmayı seçtikten çok uzun zaman sonra terapi almaya başlamaya yöneltebilir. Yine de bu gibi danışanların evlilik terapisi çabaları da bu sebeple meslek tarafından içselleştirilmiş evlilik olumsuzluğu ya da kültürel evlilik düşkünlüğü temelinde gibi görülemez, bu yüzden de süren evliliklerden gelebilecek ek duygusal strese rağmen hiçbir önemi yoktur. Siyasi savunma durumlarının dışında, tarafsız bir bilimsel değerlendirme (sağduyudan bahsetmeye gerek yok) profesyonel SOCE danışanları ve terapistlerinin iyi niyet taşıması ve ruh sağlığı profesyonellerine bunu isteyenlere bu ruhsal destek sağlayacak alanı tanıması gerektiğini öne sürecektir.

Shidlo ve Schroeder (2002), kendi deneyimlerinden zarar gördüklerini hisseden eski SOCE danışanlarını, öngörülebilir duy-

gularla, açık bir şekilde seçmişti. Fakat bu insanlar en azından örneklemelerinin ötesinde genelleştirme kabiliyetsizliklerini açıkça ve duygudaşça vurgulamaya gönüllüydü. Flentje ve meslektaşları (2013), Dehlin ve meslektaşları (2014) ve Bradshaw ile meslektaşları (2014) Shidlo ve Schroeder'in metodolojisini daha örtük şekilde canlandırmışlardır. Bunu da daha farklı görünebilecek fakat işlevsel olarak çok benzer şekilde etki eden bir örneklem aracılığıyla yapmışlardır. Dahası, bu yeni çalışmaların yazarları kendi çalışma örneklemelerinin ötesinde esasında desteklenebileceğine dair hiçbir kanıtları olmadığı hâlde sonuçlar çıkarmaya ve öneriler yapmaya çok daha meraklıdır.

Hiç şüphesiz ki NARTH ve diğer SOCE savunucularının bu araştırmayı, kendi kısıtlılıkları içerisinde kılavuzluk sunmak üzere kullanılacak olsaydı, çok hoş karşılardı. Kılavuzluk da (1) terapistlerin kendi mesleklerinin etik standartları içerisinde SOCE vermesi, (2) cinsel yönelim değişimine dair mevcut bilimsel anlayışımızın kısıtlılıklarını fark etmek ve (3) muhafazakâr dindar topluluklara cinsel yönelim ve SOCE ile ilgili güncel eğitim teklif etmek doğrultusunda olabilir. Üzücüdür ki bu incelemede analiz edilen çalışmaların yazarları bilimsel açıdan böylesi doğru ve ölçülüp biçilmiş bir yaklaşımı büyük ölçüde tercih etmemiş, bunun yerine profesyonel SOCE'nin mesleki olarak kenara itilişini ve yasal olarak engellenmesini destekleyen savunmaların ateşle öneri gibi görünen şeyler sunmuşlardır. Bu da yalnızca SOCE etrafındaki kutuplaşmayı keskinleştirmeye yarar. Bu kutuplaşma da profesyonel destek arayan ve istenmeyen eşcinsel çekim duyan bireylerin gördüğü zararı sürdürmekten başka bir işe yaramaz.

Kaynakça

American Psychological Association. (2009). *Report of the task force on appropriate therapeutic responses to sexual orientation*. Washington, DC: Author. Retrieved from <http://apa.org/pi/lgbt/resources/therapeutic-response.pdf>

American Psychological Association. (2008). *Answers to your questions for a better understanding of sexual orientation and homosexuality*. Washington, DC: Author. Retrieved from <http://www.apa.org/topics/orientation.pdf>

Armelli, J. A., Moose, E. L., Paulk, A., & Phelan, J. E. (2013). A response to Spitzer's (2012) reassessment of his 2003 study of reparative therapy of homosexuality. *Archives of Sexual Behavior, 41*, 1335–1336. doi:10.1007/s10508-012-0032-6

Bradshaw, K., Dehlin, J. P., Crowell, K. A., & Bradshaw, W. S. (2014). *Sexual orientation change efforts through psychotherapy for LGBTQ individuals affiliated with the Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints*. Manuscript submitted for publication.

Chambers, J. R., Schlenker, B. R., & Collisson, B. (2012). Ideology and prejudice: The role of value conflicts. *Psychological Science, 24*, 140–149. doi:10.1177/0956797 612447820

Dehlin, J. P., Galliher, R. V., Bradshaw, W. S., Hyde, D. C., & Crowell, K.A. (2014). Sexual orientation change efforts among current or former LDS church members. *Journal of Counseling Psychology*. Advance online publication. doi:10.1037/ cou0000011

Dollahite, D. C., Hawkins, A. J., & Parr, M. (2012). "Something more": The meanings of marriage for religious couples in America. *Marriage & Family Review, 48*, 339– 362. doi:10.1080/01494929.2012.674480

Flentje, A., Heck, N. C., Cochran, B. N. (2013). Sexual reorientation therapy interventions: Perspectives of ex-ex-gay individuals. *Journal of Gay & Lesbian Mental Health, 17*, 256–277. doi:10.1080/19359705.2013.773268

Jones, S. L., & Yarhouse, M. A. (2011). A longitudinal study of attempted religiously mediated sexual orientation change. *Journal of Sex & Marital Therapy, 37*, 404– 427. doi:10.1080/0092623X.2011.607052

Just the Facts Coalition (2008b). *Just the facts about sexual orientation and youth*. Washington, DC: American Psychological Association. Retrieved from www.apa.org/pi/lgbc/publications.justthefacts.html.

Lambert, M. J. (2013). The efficacy and effectiveness of psychotherapy. In Michael J. Lambert (Ed.), *Bergin and Garfield's Handbook of Psychotherapy and Behavior Change* (6th ed.) (pp. 169–218). Hoboken, NJ: Wiley.

Lambert, M. J., & Ogles, B. M. (2004). *The efficacy and effectiveness of psychotherapy*. New York: Wiley.

- National Association for Research and Therapy of Homosexuality. (2010). Practice guidelines for the treatment of unwanted same-sex attraction and behavior. *Journal of Human Sexuality*, 2, 5–65. Retrieved from <http://narth.com/2011/12/narth-practice-guidelines>
- National Association for Research and Therapy of Homosexuality. (2012). Official NARTH statement on SB 1172—sexual orientation change efforts (SOCE). *Journal of Human Sexuality*, 4, 144–149. Retrieved from <http://www.scribd.com/doc/174191760/Journal-of-Human-Sexuality-Vol-IV>
- Redding, R. E. (2013). Politicized science. *Society*, 50, 439–446. doi:10.1007/s12115-013-9686-5
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent child*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Rosik, C. H. (2007a). Ideological concerns in the operationalization of homophobia, Part I: An analysis of Herek's ATLG-R scale. *Journal of Psychology and Theology*, 35, 132–144.
- Rosik, C. H. (2007b). Ideological concerns in the operationalization of homophobia, Part II: The need for interpretive sensitivity with conservatively religious persons. *Journal of Psychology and Theology*, 35, 145–152.
- Rosik, C. H., Jones, S. L., & Byrd, A. D. (2012). Knowing what we do not know about sexual orientation change efforts. *American Psychologist*, 67, 498–499. doi:10.1037/a0029683
- Rosik, C. H. (2013). *NARTH response to the WMA statement on natural variations of human sexuality*. Retrieved from <http://www.narth.com/#!/world-medical-association—narth/c4c6>
- Shidlo, A., & Schroeder, M. (2002). Changing sexual orientation: A consumer's report. *Professional Psychology: Research and Practice*, 33, 249–259. doi:10.1037/0735-7028.33.3.249
- Spitzer, R. L. (2003). Can some gay men and lesbians change their sexual orientation? 200 participants reporting a change from homosexual to heterosexual orientation. *Archives of Sexual Behavior*, 32, 403–417. doi:10.1023/A:1025647527010
- Watson, P. J., Morris, R. J., & Hood, R. W. (1987). Antireligious humanistic values, guilt, and self-esteem. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 26, 535–546.
- Whitehead, N. E., & Whitehead, B. (2010). *My genes made me do it! A scientific look at sexual orientation*. Whitehead Associates. Retrieved from <http://www.mygenes.co.nz/download.htm>

Hiçbir Yeni Bilimsel Bulgu
Çalışmanın İtibarını
Sarsmamıştır. Başlangıçta
Çalışmanın Lehine ya da
Aleyhine Öne Sürülen İddialar
Aynı Kalmıştır

Christopher H. Rosik, PhD

Robert Spitzer'in cinsel yönelimin değişmesiyle ilgili önemli çalışmasından (Spitzer, 2003a) “geri adım atması” şu sıralar epeyce dikkat çekiyor. “Geri adım atmak” söz öbeğini bilerek tırnak içine aldık zira olup bitenler geri adım atma olarak nitelendirilmemelidir. Olayların bu şekilde gelişmesi cinsel yönelimi değiştirme çabalarına (SOCE) karşı olanların konuşmalarında gözde bir mesele halini alırken, geri adım atma söz öbeği bilimsel analizden ziyade siyasi olarak güdülenmiş bir konuşmanın izlerini yansıtıyor. Aşağıda Spitzer'in bu hamlesiyle birlikte gerçekten ne olduğunu anlamanın peşindeki mecralardan ötürü kafası karışanlara yardım edecek notlar okuyacaksınız. Olayların bu gidişatının adeta çeteci bir tavırla kullanılmasından ötürü gözden kaçan bazı kilit önemdeki noktaların taslağını çıkardım.

1. Spitzer bu çalışmadan geri adım atmamıştır. Spitzer'in yaptığı şeyi doğru adlandırmak için son yazdığı özür mektubundan yola çıkalım. Spitzer, konuya ilişkin yorumunu *yeniden değerlendirmiştir* (Spitzer, 2012). Öyle görünüyor ki kendisi esasında 2003'teki çalışmasından geri çekilmeyi dilemiş olabilir fakat çalışmanın yayımlandığı derginin editörü Kenneth Zucker (PhD) bu isteğini reddetmiştir. Zucker'ın, Spitzer'le olan konuşmasına ilişkin alıntı aşağıdadır:

Yanlış analiz edilmiş verilerden geri adım atabilirsiniz; bunu yapmak için bir yanlış doğru cetveli yayımlayın. Eğer veriler yanlış değerlendirilmişse makaleden geri adım atabilirsiniz yahut editörün bilgisi dahilinde dergi makaleyi geri çekebilirsiniz. Anladığım kadarıyla, Spitzer'in söylediği on sene sonra verilere dair yorumundan geri adım atmak istemesidir. Evet, muhtemelen yo-

rum dolayısıyla yüzlerce bilimsel metni geri çekmemiz gerekebilirdi fakat böyle şeyler yapmıyoruz (Dreger, 2012).

Zucker'in burada temelde söylediği çalışmanın bilimsel kısmında geri adım atmayı gerektirecek bir şey olmadığı, bütün mesele nin Spitzer'in bulgulara dair yorumunu değiştirmeye çalışması ki kendisi de bunu yapmış gibi görünmektedir.

2. Spitzer'in yorumu değiştirmesi de araştırmasındaki değişim bildirimlerinin güvenilir olmadığı yönündeki yeni inancına dayanmaktadır. Bunun yerine, artık katılımcıların değişime dair söylediklerinin “kendini kandırma ya da dümdüz yalan söyleme” olduğunu iddia etmektedir (Spitzer, 2012). Bu konumu alırken de Spitzer çalışmayı ilk yayınlandığı zamanda kendisini eleştirenlerle aynı noktaya gelir. İlk çalışma yayımlandığında, çalışmayla ilgili olarak akran yorumları talep edildi ve aynı sayıda bu yorumlar yayımlandı. Değişime dair kişilerin kendi bildirimlerinin güvenilirliğini sorgulayanlar arasında tanıdık SOCE karşıtları vardı: A. Lee Beckstead, Helena Carlson, Kenneth Cohen, Ritch Savin-Williams, Gregory Herek, Bruce Rind ve Roger Worthington.

3. Katılımcıların değişime dair açıklamaya güvenme/güvenmemeleri meselesi hâlâ yürürlükte. Spitzer'in araştırmasının bilimsel kısmıyla ilgili hiçbir şeyin hatalı olmadığını unutmayın. Bütün araştırmalar gibi burada da metodolojik sınırlılıklar vardır fakat bu açıklamaların geçerliliğini kabul etmek için zamanında makul bir vaka ortaya konulmuştur ve bu vaka bugün de iş görmektedir. Çalışmanın yayımlandığı dönemde Spitzer (2003a) şunu bildirmişti: “bütün değişim önlemlerinde belirgin bir azalma vardı. Bu yalnızca topluma açık davranışın ve cinsel yönelim kimliğiyle ilgili üç ölçek kaleminin azalması değildi... aynı zamanda cinsel yönelimin kendisini değerlendiren yedi değişikteki azalmaydı...” (s. 410). Buna ek olarak, 200 katılımcıdan oluşan örneklemeden 119 kişi “heteroseksüel işlevselliklerinin iyi” olduğunu bildirmişti ki bu da karşı cinsteki cinsel davranışlarında doyumun artması ve hemcins fantezilerinin azalması bağlamında tanımlanıyordu.

Spitzer'in ilk yorumuna katılan akran yorumculardan, Wakefield (2003) şunu belirtmiştir: "Değişim raporlarının kandırmaca olduğunu hiçbir delil olmadan varsaymak önümüze değişimin zaman zaman yaşanıp yaşanmayacağı sorusunu koymaktadır" (s. 457). Spitzer (2003b) eleştirmenlere aşağıdakileri söyleyerek bizat cevap vermiştir:

Bu yüzden de eleştirmenler önemli yanlılıkların mevcut olabileceğini iddia ederken haklıdır fakat bunların mevcut olduğunu kanıtlamış değildir elbette. Ayrıca çalışma sonuçlarında cevap yanlılıklarını ortaya çıkaran herhangi bir şey de işaret etmemektedirler. Bazı cevap yanlılıklarının muhakkak ortaya çıkmış olabileceğini kabul ediyorum fakat bildirilen değişimlerin tamamını açıklayabileceğine inanmak zor... Elbette eğer yanlılıklar mevcut olsaydı, katılımcıların (aynı zamanda eşlerinin) evliliğe dair özellikle bazı açıklamalar yapmaya güdülenmesini beklerdik. Fakat böyle olmamıştır (s. 471).

Spitzer'in özrünün (2012) önceden yaptığı araştırmaların SOCE'in etkinliğini kanıtladığını iddia ettiğini ima eder gibi görünmesi ilginçtir. Anlaşıldığı kadarıyla zamanında Spitzer'in çalışması, araştırmasının kesinlikle SOCE'in etkili olacağını kanıtlamayacağını kesinleştirmişti. Elbette gey ve lezbiyenlerin kendi cinsel yönelimlerini değiştirebileceğini ya da cinsel yönelimin yalnızca bir tercih olduğunu kanıtlamıyordu. Bazı insanların uygunsuz şekilde böyle sonuçlar çıkardığı gerçeği Spitzer'in yeniden değerlendirmesinde bir faktör gibi görünmektedir. Fakat temel yorumlayıcı soru bir durumun akla yatkın olup olmadığı meselesini önümüze seriyor: Çalışmanın sınırlılıkları göz önünde bulundurulduğunda, SOCE'deki bazı katılımcıların gerçek değişim bildirmiş olması makul müdür? Son dönemde medyadaki bütün tantanaya rağmen kişinin bu çalışmadaki öz-bildirim sınırlılıklarına ilişkin karşılaştığı yorumlayıcı seçime dair herhangi bir şey değişmemiştir. Katılımcı ve eş bildirimlerindeki değişim ölçümlerinde açıklamaların tamamı kendini kandırma ve/veya bilinçli uydurmalarıdır yahut da bazı bireylerin esasında cinsel yönelim boyutlarında değişim yaşamasının mümkün olduğunu ortaya koymaktadır. İyi insanlar bu yorumlayıcı sonuçlardan

hangisini beğendikleri noktasında ihtilafa düşebilirler fakat şurası kesindir ki çalışmanın değişimin makul olduğunu desteklediğine inanmaya devam etmek ne bilim ne de mantık dışıdır.

4. Spitzer'in yeniden değerlendirme raporlarında zikredilmemiş bir çifte standart vardır. Spitzer'in yeniden değerlendirmesinin nasıl tasvir edildiğiyle ilgili siyasi ve diğer bilimsel olmayan faktörlerin muhtemel etkisi, öz-bildirim verilerinin ayrıcalıklı kötü şöhretinin alınması ve sıradan bir sürgüne gönderilmesiyle ilgili yorumlarda görülebilir. Yarhouse (2003) çalışma dönemindeki bu tutarsızlığı şöyle gözlemlemiştir:

Anıları bu şekilde hatırlamak güvenilmez olabilir. Dürüst olmak gerekirse LGB deneyimleriyle ilgili bildiklerimizin çoğu -cinsel yönelim etiolojisi teorileri ve cinsel kimlik gelişimi ve sentezine dair çalışmalar da dahil olmak üzere- hafızadan yararlanarak geriye dönük çalışmalara dayanmaktadır. Eşcinselliğin etiolojisi için kurulan biyolojik hipotezin destekleyicileri ne zaman Bell ve diğ.'in (1981) çalışmasını alıntılarsa, geriye dönük anımsamayı kullanan bir çalışmaya atıfta bulunmaktadır. Shidlo ve Schroeder (2002) çalışması da anımsamaya dayalıdır ve aynı eleştirilere maruz kalmıştır. (s. 462)

Spitzer (2003b) kendi bulgularını savunurken benzer gözlemler yapmıştır ki bu da talebin niteliklerinin diğer ilgili araştırmalardaki katılımcıların kendi bildirimlerini etkilemiş olabileceğini ima etmektedir:

Bu çalışma temelde Beckstead (2001) ile Shidlo ve Schroeder'in (2002) çalışmalarındaki eski eşcinsel katılımcıların çalışmaya alınma stratejisiyle aynı strateji ve tasarımla yürütülmüştür. Bu da bu katılımcıların niçin çok azının cinsel yönelimde değişimle tutarlı cevaplar verdiği ve katılımcıların çoğunun bunu yapmadığı sorunu ortaya koymaktadır. Araştırmacı yanlılıklarını imkânı da göz önünde bulundurulmalıdır. (s. 471)

Bir diğer benimseme de SOCE'den zarar geldiğini ortaya koyan öz-bildirim verilerine eşlik etmektedir; bu zaten eşcinsel ve heteroseksüel ebeveynliğin eşit olduğu ve eşcinsel aktivistlere dair tercih edilen anlatıya uyan diğer noktaları da içerir. Cinsel yönelimde değişim bildirimlerinin acımasız bir şüpheciliğe maruz kalması talihsiz olsa da şaşırtıcı değildir; bu esnada öz-bildirim

verileri -mesela Shidlo ve Schroeder'inkiler (2002)- benzer sınırlılıklardan muzdarip olsalar bile evrensel olgular olarak somutlaşmış gibi görünmektedirler.

Eğer Spitzer'in çalışması öz-bildirim verilerini kullanımından ötürü reddedilecekse, SOCE'ye karşı metodolojik olarak muadil bir çalışma da benzer şekilde şüpheli tepkiler alır mıydı? Bilimsel doğruluk bunu talep ediyor gibi görünse de siyasi çıkarlar, açıktır ki, başka bir şeyin peşindedir.

5. Kişisel ve sosyo-politik bağlamlar Spitzer'in yeniden değerlendirilmesine dair bazı kavrayışlar sunabilir. Yıllar önce Dr. Spitzer ile kısa bir telefon görüşmesi yapmıştım, araştırmasının yayımlanmasından hemen sonra. Hakiki bilimsel merak ruhunu şahsında somutlaştıran nazik ve şefkatli bir adama benziyordu. Kuşku yok ki kimilerinin SOCE'nin etkililiğine dair desteklenemez iddialarda bulunmak için çalışmasını kullananlar onu üzüyordu fakat bu bazı gey ve lezbiyenlerin kimi umutlarının boşa düşmesiyle sonuçlanmış olacaktı. Fakat insanların iyi oluşuyla ilgili endişesinin de ötesinde başka ihtiyaçlarından ötürü özür dilemiş olması çok muhtemeldir. Spitzer'in bu çalışmadan dolayı mesleki onurunun azaldığını düşünmek zordur. Çok kısa süre içinde mesleğinde statüsü eşcinsel haklarını kahramanca savunan bir öncüden SOCE'yi uygulayan, ne yaptığının farkında olmayan bir sözcü olmaya doğru gitmiştir ki pek çok meslektaşını bunu ahlaken ayıp görmektedir. Çalışma yayınlanmadan önce ve yayımlandıktan sonra Spitzer çok fazla nefret mektubu aldığını ve kendisine anlamlı bir öfke yöneltildiğini de teyit etmiştir (Spitzer, 2003b; Vonholdt, 2000). Arkadaşlarınız, meslektaşlarınız ve bir zamanlar size büyük saygı duyan bir eşcinsel topluluğu tarafından on yıl boyunca saldırı altında kalmak elbette hepimizi olumsuz etkileyecektir.

Spitzer şu sıralar Parkinson hastalığından muzdariptir ve hayatının alacakaranlık döneminde; bu şartlar altında nasıl bir miras bırakmak istediği üzerine düşünecek olması gayet anlaşılırdır. Bir kahraman mıdır, kötü adam mıdır? İkon mudur paryacı mıdır? Nasıl bir miras bırakmayı tercih edecektir? Bu bilimsellikten uzak mülahazaların Spitzer'in çalışmasında "geri adım

atma” kararını etkilediğini muhakkak surette söyleyemem fakat ne şekilde etkilemediğini anlamının benim için zor olduğunu söyleyebilirim. Spitzer, cinsel yönelimini değiştirdiğini söyleyen kişilere kıyasla gay ve lezbiyen kişileri daha iyi tanıyor gibi duruyor. Bu da onun için şu kısmı zorlaştırmış olabilir: Meslek ağında zarar gören geylerin ve lezbiyenlerin acısını dindirmek için uğraşırken aynı zamanda çalışmasında değişim yaşamış katılımcılara zarar gelmesine sebep olmuştur ve şu an onlara kandırıldıkları ya da yalancı oldukları söylenmektedir. Bütün bunlar sosyal bilimler söylemi pratiğinin konu büyük bir sosyo-politik tartışmanın içinde dolaşmaya başlayınca ne kadar kişisel ve öznel bir hâl alabileceğinin altını çizmektedir.

Sonuç

Spitzer’in tartışmasındaki sınırlılıklara tam manasıyla bilimsel yaklaşmak daha titiz bir sonuç araştırması yürütmek anlamına gelecektir; diğerleriyle birlikte kendisi de bunca zamandır bunun çağrısında bulunmuştur (Jones, Rosik, Williams, & Byrd, 2010; Spitzer, 2003a, 2003b). Cinsel Yönelime Uygun Terapötik Cevaplar Üzerine APA Çalışma Kolu (Amerikan Psikoloji Birliği, 2009) bu çalışmaların yürütülmesi için çağrıda bulunmuştur. Maalesef öyle görünüyor ki gerçek SOCE üzerinde NARTH ve diğer SOCE uygulayıcılarıyla uyumlu şekilde sonuç araştırması fonlayacak ve yürütecek bir konumda olan APA ve diğer kurumların bunu yapmakla gerçek anlamda ilgilendikleri söylenemez. Böyle bir araştırmayla kazanabilecekleri hiçbir şey yoktur zira SOCE’nin hoşlanmadığı sonuçlar onların mevcut şüpheli tavrı zaten değiştirmeyecektir; bu esnada hoşlarına giden sonuçlar da onlar için bir halkla ilişkiler meselesi ya da halk politikaları felaketi olacaktır.

Spitzer’in gereken takibi çalışmaların yürütülme ihtimaline dair değerlendirme hususunda “geri adım atacağından” şüpheliyim (Spitzer, 2003b):

Böyle bir çalışmanın maliyeti, karmaşası ve cinsel yönelimi değiştirme terapisinin faydaları ve risklerine dair ruh sağlığı profesyonellerinin mevcut görüşü göz önünde bulundurulunca, böyle bir çalışmanın yakın gelecekte yapılmayacağı görülecektir. Bu, bu çalışma dolayısıyla ortaya konulan fakat itiraf etmek gerekirse çözümlenemeyen gerçek sorulardan ötürü talihsiz bir durumdur (s. 472).

Şu durumda SOCE üzerine daha fazla ve nitelikli araştırmalar yapmak yerine, meşru bir bilimsel tartışmayı önceden başlatma çabasıyla yorumun değişiminden yararlanan medyaya, aktivistler ve destekçiler bulabiliriz. İnce farklar, bağlam ve dengeli analiz de lanetlenmiş gibi bir şeydir şu durumda: Görünüşe bakılırsa en önde gelen iş Spitzer'in yeniden değerlendirmesini SOCE destekçilerini teslimiyet ve sessizliğe gömülsünler diye sopalamak için kullanmaktır. Bilimin, buradaki siyasi gündemlerin tutsağı olduğundan şüphe etmek gerçekten çok mu zorlama olacaktır?

Samimiyetle umuyorum ki bu kısa analiz Spitzer daha önceki çalışmasından “geri adım attığında” ne olduğunu ve ne olmadığını netleştirmeye yardım eder. SOCE’yi itibarsızlaştıran herhangi bir yeni bilimsel bulgu keşfedilmemiş, hayati bir metodolojik hata tespit edilmemiştir. On yıl önce çalışmanın lehine ya da aleyhine öne sürülen iddiaların aynısı bugün de geçerliliğini sürdürmektedir. Çalışmanın önemine dair meşru tartışmalar yine yapılabilir ve yapılmalıdır. Spitzer’in esasında bilimsel olmayan fakat anlaşılabilir bazı sebeplerden ötürü ilk yorumunu güncellemesi dışında herhangi bir şey değişmemiştir. Bu da onun en doğal hakkıdır fakat bunu yaparken kimsenin size Spitzer’in kendi araştırmasını ya da eşcinsel çekim ve davranışta değişim bildirenlere daha güzel görünen alternatif yorumları itibarsızlaştırdığını söylemesine izin vermeyin.

Kaynakça

American Psychological Association. (2009). Report of the APA Task Force on appropriate therapeutic responses to sexual orientation. Retrieved from <http://www.apa.org/pi/lgbt/resources/therapeutic-response.pdf>

Beckstead, A. L. (2001). Cures versus choice: Agendas in sexual reorientation therapy. *Journal of Gay and Lesbian Psychotherapy*, 5(3/4), 87–115.

Bell, A. P., Weinberg, M. S., & Hammersmith, S. K. (1981). *Sexual preference: Its development in men and women*. Bloomington, IN: Indiana University Press.

Dreger, A. (2012). How to ex an “ex-gay” study. Web log post retrieved from <http://psychologytoday.com/blog/fetishes-i-dont-get/201204/how-ex-ex-gay-study>

Jones, S. L., Rosik, C. H., Williams, R. N., & Byrd, A. D. (2010). A scientific, conceptual, and ethical critique of the report of the APA Task Force on Sexual Orientation. *The General Psychologist*, 45(2), 7–18. Retrieved from <http://www.apa.org/divisions/div1/news/fall2010/Fall%202010%20TGP.pdf>

Shidlo, A., & Schroeder, M. (2002). Changing sexual orientation: A consumers’ report. *Professional Psychology: Research and Practice*, 33, 249–259.

Spitzer, R. L. (2003a). Can some gay men and lesbians change their sexual orientation? 200 participants reporting a change from homosexual to heterosexual orientation. *Archives of Sexual Behavior*, 32(5), 403–417.

Spitzer, R. L. (2003b). Reply: Study results should not be dismissed and justify further research on the efficacy of sexual reorientation therapy. *Archives of Sexual Behavior*, 32(5), 469–472.

Spitzer, R. L. (2012). Spitzer reassesses his 2003 study of reparative therapy of homosexuality [Letter to the editor]. *Archives of Sexual Behavior*. Advance online publication. doi: 10.1007/s10508-012-9966-y

Wakefield, J. C. (2003). Sexual reorientation therapy: Is it ever ethical? Can it ever change sexual orientation? *Archives of Sexual Behavior*, 32(5), 457–459.

Santero, Whitehead ve Ballesteros'un (2018) Çalışmasının Yayınlanması ve Geri Çekilmesi: Birinci Ağızdan Bir Anlatım

Neil E. Whitehead*
Lower Hutt, Yeni Zelanda

---

* Emekli bir bilim adamı olan Neil Evan Whitehead, Ph. D., Yeni Zelanda Hükümeti araştırmaları, Birleşmiş Milletler, Osaka ve Hiroşima üniversitelerinde kariyer sahibi olmuş ve Briar Whitehead ile birlikte yazdığı *Genlerim Yüzünden (My Genes Made Me Do It!)* kitabı hariç çoğunlukla pozitif bilimler alanında 150'den fazla yayının yazarlığını yapmıştır. Biyokimya alanından aldığı ilk birkaç derecesi, davranışlar üzerindeki biyolojik etkilerin boyutunu anlamasını sağlamıştır. Yazmış olduğu yaklaşık iki düzine yayın, eşcinsel çekimin teknik yönleri hakkında olmuştur (bkz. www.mygenes.co.nz). Profesyonel olarak genellikle 40 yıldır çeşitli çalışmalara ve bunların yorumlanmasına dahil olmaktadır. Bu makaleyle ilgili yazışmalar 54 Redvers Drive, Lower Hutt, Yeni Zelanda, 5010 adresinden kendisine gönderilebilir. E-posta: neil@chchquake.co.nz

Bu makale, birleşik tedavi, güçlü dindarlık ve destek gruplarının ABD’li erkeklerin cinsel yönelimini değiştirme çabaları üzerindeki istatistiksel olarak anlamlı, güçlü etki büyüklüklerini gösteren bir çalışmanın, bir biyoetik dergisi tarafından yayınlanmasını ve daha sonra tek taraflı olarak geri çekilmesini ayrıntılı bir şekilde anlatmaktadır. Bahsi geçen çalışma ayrıca, ruh sağlığı konularının ve zarar görme deneyimlerinin çok güçlü ve yararlı bir şekilde azalmasının, diğer istenmeyen durumlar için tedaviye gidenlerden daha kötü olmadığını bulmuştur. Çalışmanın dergiden geri çekilmesi, yayınlandıktan yaklaşık bir yıl sonra olmuş ve çalışmada kullanılan istatistiklerin sadece olumsuz bir şekilde incelemesine dayanmıştır, fakat bu istatistikler daha önce başka bir dergideki bir hakem tarafından derinlemesine incelendikten sonra onay almış ve biri APA tarafından geçerli olarak özellikle tavsiye edilmiştir. Yazarlar bir yanıt göndermişler ve olumsuz incelemenin kolayca cevaplandığını görmüşlerdir, fakat dergi editörü istatistiksel bir tartışmaya dahil olmak istememiş ve yazarları suçlamamıştır, aksine dergideki önceki süreçlerin kusurlu olduğuna atıfta bulunmuştur. Eşcinsel aktivizmi önemli bir faktör gibi görünmemektedir, ancak dergilerin istatistiksel olarak derinlemesine bilgilendirilmesi giderek daha gerekli hale gelecektir.

Anahtar kelimeler: Cinsel yönelimi değiştirme çabaları; CYDÇ; anket; geri çekme; yayın; istatistik

Bu çalışma Jones/Yarhouse’in çalışması ile oldukça benzer bir çalışmadır (Jones & Yarhouse, 2011). Santero, 2010 yılının sonlarında başlatılan ancak sadece 7,5 yıl sonra bir dergide yayınlanan (P. Santero, Whitehead ve Ballesteros, 2018) bir doktora tezi

çalışmasında (P. L. Santero, 2011), istenmeyen eşcinsel çekimleri için terapi alan kişilerin iyi ve kötü deneyimlerini incelemiştir. Ben istatistiksel konularda yardımcı oldum ve aşağıda bu çalışmanın yayınlanmasının hikayesi anlatılmaktadır. Bu hikâye karışık, çetrefilli ve neredeyse eşi benzeri olmayan beklenmedik bir sonuca sahiptir.

Birçok alanda sonuçların elde edilmesi ve yorumlanmasında görev alan bir araştırmacı bilim insanıyım. 50 yıllık bir araştırma sürecinde, istatistiklerin çokça kullanıldığı 150'den fazla makale yayınladım, fakat şunu söylemeliyim ki bu yayınlanması en zor makale oldu. Bu makale için gerekli olmasa da ilgili yetkinlik seviyem, anlamlılık sınırları ve gerekli yazılımlarıyla birlikte gerektiğinde yeni istatistiksel yöntemler türetebilmemdir.

Makalelerimin çoğu pozitif bilimler alanında olmuştur. Biyokimya, nükleer kimya ve fizik ve jeoloji alanlarında, fakat bunların yaklaşık iki düzinesi eşcinsel çekimi ve bununla yakından ilgili olan konularla ilgili olmuştur. Eşcinsel çekimi ve bununla yakından ilgili olan konulardaki çalışmalar, doğrudan siyasi açıdan hassas konular üzerinde olmamıştır. Santero'nun makalesi böyleydi, Amerikan Psikoloji Derneği'nin (APA) tavsiyelerine doğrudan karşı çıkmaktaydı. 2009 Çalışma Kolu Raporunda (American Psychological Association, 2009), istenmeyen eşcinsel çekime sahip olan insanların değişmeyi istemelerine yardımcı olunmaması önerilmişti, çünkü belki de zarar görme riski vardı ve örneğin terapi altında herhangi bir değişikliğin meydana geldiğinden şüphe ediyorlardı.

Bu, pratikte çeşitli resmî kurumların terapiyi yasaklamasına ve bazen terapiyi uygulayanları geçim kaynaklarından mahrum bırakılmasına neden olmuştur, bu da Çalışma Kolu Raporundaki nispeten olumlu ifadelerden yapılan sağlam bir temeli olmayan bir çıkarımdır. Muhtemelen en yakın zamanlı bir vakada, Güney Afrikalı bir yazarın, insan hakları otoriteleri tarafından konu hakkında halka açık olarak konuşması bile yasaklanmıştır. Teoride tüm insan hakları türleri eşit ve denk korumaya sahip olsa da (örneğin ırk, cinsel yönelim, siyasi ifade, dini inanç), pratikte bu durum söz konusu değildir.

Terapinin etkilerinin araştırıldığı bir çalışmada önemli bir husus genellikle örnekleme ilgilidir. Terapiye devam eden insanlar genel popülasyondan farklı mıdır? Bu terapi herkes için geçerli olabilir midir? Bu çalışmadaki insanların genel nüfustan çok daha yüksek bir dindarlığa sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Fakat bu insanlar oldukça çeşitliydi. Mezhebi olmayan Protestanlar, Yahudiler, Mormonlar, birkaç Katolik ve birkaç geleneksel Protestan vardı fakat aralarında hiç Ateist yoktu! Ortak noktaları, hepsinin değişim istemesi, dini olarak motive olmuş olmaları, terapiye gidiyor olmaları ve yaklaşık yarısının destek gruplarına gidiyor olmalarıydı. Muhtemelen en yüksek motivasyona sahip olanlar çalışmaya dahil olmuşlardır.

Makale, her bir sonuç kümesini hem görsel hem de tablo şeklinde göstermiştir, çünkü verilecek genel mesajı hızlı bir şekilde almak isteyen bir sınıf insan ve her sayıyı dikkatlice kontrol etmek isteyebilecek ikinci bir sınıf insan varmış gibi görünüyordu!

Eşcinsel çekimin değiştiğini ve hiç değişim olmadığını istatistiksel olarak tutarlı olmadığını göstermek için istatistiksel testler kullanmak mümkündü, ama bu önemli olsa da, yeterli değildir. Aynı zamanda güçlü bir etki olmalıdır. Örneğin, bir ilacın ölüm oranını %1 oranında azaltması istatistiksel olarak gerçek bir etki olabilir, fakat ilacın istatistiksel olarak gerçek bir etkiye sahip olduğu ve aynı zamanda ölüm oranını %10 azalttığı gösterilebilirse çok daha iyi olacaktır. Yüzdeler, bir çalışmadaki etki büyüklüklerine eşdeğerdir ve önemlidirler. Yani terapinin önemli bir etkisi olduğu gösterilmek isteniliyor. İstatistikler genellikle kullanılanlardan daha az bilinmesine rağmen bunu hesaplamak kesinlikle mümkün olmuştur. Ayrıca, tedavinin etki büyüklüklerinin gücü, ilgili olmayan konulardaki diğer tedavilerle çok benzer olmuştur. Bu grup için çeşitli terapiler oldukça iyi şekilde işe yaramaktadır.

Bağımlı değişken değişim derecesi olmuştur. Bir dizi katılımcı etkileyici bir boyutta değişmiştir ve tamamen eşcinsel çekimden tamamen heteroseksüel çekime doğru bir değişim olduğunu belirtmişlerdir. Tüm örneklemin yaklaşık üçte ikisi önemli oranda heteroseksüelliğe doğru kaymış ve geri kalanı çoğunlukla herhangi bir değişiklik göstermemiştir. Çok azı eşcinsel çekime sa-

hip olmaya başlamıştır. Ancak, terapinin değişim göstermeyenler arasında bile çok iyi olması oldukça dikkat çekiciydi. Diğer konularda çok fazla yardım almış oldukları ve destek gruplarında gerçek bir duygu paylaşımı buldukları tahmin edilebilir.

Katılımcılar tarafından oldukça geniş bir terapötik teknik yelpazesi denenmiştir. Fakat bu tekniklerin yararlı veya zararlı olup olmadığı sorulduğunda, tüm teknikler şartıtcı miktarda onay almış ve hiçbiri tamamen zararlı olmamıştır. Çıkarılacak ders, denen her yolun olumlu bir etkisinin olduğu gibi görünüyordu.

Terapinin ruh sağlığına zarar verebileceği suçlamaları nedeniyle, çalışmadaki sorular intihar eğilimi, depresyon ve benlik saygısı gibi çeşitli konular hakkında sorular sormuştur. Aynı şekilde, iyi bir etki büyüklüğüne sahip gerçek olumlu etkiler bulunmuştur. Bu etkiler aslında, eşcinsel çekimden biraz daha güçlü olmuştur. O yüzden, yardım almadan önce katılımcıların ortalama üç ruh sağlığı sorunu olmasına rağmen, şiddetli olmasa da terapiden ve katıldıkları destek gruplarından çok fazla yardım aldıklarını bildirmişlerdir.

Sınanma gerektiren hipotezler, bazı durumlarda, en uygun istatistiksel yaklaşıma karar vermek için kafanın çokça karışmasına neden olmuştu, özellikle de bu kadar yüksek derecede onay ve çok az olumsuz bildirmeler olduğu için. Pozitif ve negatif taraflar arasında derin bir fark olduğu bariz bir şekilde açıktı, ancak bunu sınamak zor olmuştu. Birçok test, hiç kimsenin bazı anket sorularını onaylamasına iyi tepki vermemektedir! Fakat sonunda iyi testler bulunmuştur.

Çalışmada 90'dan fazla soru vardı ve 125 katılımcıdan alınan veri miktarı büyüktü. Sonuçlardan biri, ailenin sosyal baskılarının çok küçük olması ile birlikte, yardım isteme nedeninin dini meselelerin çok güçlü bir şekilde destekleniyor olmasıdır. Eşcinsel yaşam tarzı deneyimlerine duyulan hoşnutsuzluk da çok küçük bir faktör olmuştur.

Önceki araştırmalarda da görüldüğü gibi, esas sonuç, APA raporunun bulgularına tamamen zıt olan, ancak Jones ve Yarhouse'un bulgularına çok yakın olan, gerçek bir değişim, çok az zarar, çok

fazla yararın olmasıydı. Geriye kalan soru şudur: Bu çalışmaya katılmayı kendi kendine seçenlerin olduğu bir grup muydu? Eğer öyleyse, esas ortak faktör din olmuştur ve bu, bir Yüce Varlığın yardımının gerekli olduğu konusunda ısrar eden Adsız Alkoliklerin deneyimleriyle büyük ölçüde paralellik göstermektedir.

Erkek Çalışmaları Dergisi (*The Journal of Men's Studies*) daha önce benzer bir çalışma yayınlamıştır (Karten & Wade, 2010), ancak bu kez muhtemelen bu tartışmalı alana dahil olmak istemedikleri için makaleyi değerlendirmeyi reddetmişlerdir. İhtilafa karşı çıkmayan ve yüksek istatistiksel standartlara sahip başka bir dergi, hem istatistik hem de metin hakkında mükemmel bir yorum yapmıştır; makale önemli ölçüde geliştirilmiş ve istatistikler kabul edilmiştir. Fakat daha sonra, son derece kutuplaşmış Batı çevresi dışından birkaç işin ehli eleştirmenin isimlerini sormuşlardır ve bu oldukça uzun sürmüştür. (Yazarlardan tavsiye istemek ve editörlerden karşı taraftan eleştirmenler bulmaya çalışmalarını istemek yaygın bir durumdur.) Bu arada dergi başka bir yayıncıya satılmış ve hakemleri bulmak için çok az bir süre verilmiştir. Eğer bu yapılmazsa, yeni yayıncı temiz bir sayfa açmak istediği için makalenin reddedileceğini ve tamamen yeni bir başvuru olarak kabul edileceğini söylemişlerdir. Biz ise teslim tarihine yetişemedik ve taslağı geri çektik.

Makalenin yayınlanması için bir dergiye yapılan son başvuru çok daha olumlu olmuş ve olağan inceleme sürecinden sonra, kendisine istatistiklerin başka bir dergi tarafından incelendiği söylenen editörden kabul almıştır. Ayrıca, editör tanıdığı bir eleştirmenden istatistiksel inceleme yapmasını istemiştir, fakat bunun gerçekleşmesi pek muhtemel değildi. Derginin basım sayısının teması belirli olduğundan dolayı yayın daha da gecikmiştir (bunlar genellikle bireysel makaleleri geciktirmektedir). Bu dergi de inceleme sürecinde yeni bir yayıncıya satılmıştır (tekrardan!), fakat yeniden başvuru için belirtilen talepler oldukça makuldü.

Tüm bunların sonucu çalışma ve yayınlanma arasında 7,5 yıllık bir boşluk olmasıydı ve bu çok uzun bir süre. Aslında yazılan tüm makalelerin sadece %4'ü 5 yıldan fazla sürmektedir (Powell, 2016), bu nedenle 7,5 yıl bu makaleyi %2'lik (?) kategoriye koy-

bilmektedir. Ama araştırmadaki sonuçlar o kadar açıktı ki, verilen çabalara değdi. Birçok bilim insanı bir makale yayınlamak için gereken aşırı sreden Őikayet etmektedir. Makalelerinin ana sonuçlarının sayısız, uzun süren ve çeliŐkili incelemelere rağmen deęiŐmedięini ve bazılarının çeşitli evrimii alternatiflere yönel-diğini bulmuŐlardır.

Fakat makalenin hikayesi henüz burada bitmemiŐti. Yayından birkaç ay sonra editör değişikliği olmuş ve biz yeterliliklerimiz ve finansman kaynaklarımız hakkında birkaç soru almıŐtık; zgemiŐlerimiz istenmiŐti. Editör, yayınlanan makale hakkında, belki de istatistiklere aŐına olmadığı için, açıkça huzursuzdu. Yayından yaklaşık bir yıl sonra, derginin makaleyi istatistiksel olarak yeterince gözden geçirmediği ve Şu anda aldığı incelemenin olumsuz olduğu gerekçesiyle makaleyi tek taraflı olarak geri çektiğini duyurdu. Başka bir derginin daha önce yapmış olduğu ayrıntılı incelemeden bahsetmiŐtim, ancak bu planlanan geri çekilmeyi geçersiz kılmamıŐti. (Aktarılanlara göre eşcinsel aktivizmi önemli bir faktör değilmiş.)

Ben, bu durumda geçerli olmayan dolandırıcılık veya intihal durumu dışında, başka bir yayın sonrası tek taraflı geri çekme durumu duymadım. Genellikle bir makalenin içeriği hakkındaki Őüpheler dergideki başka bir makalede veya belki de editöre gönderilen bir mektupta ele alınmaktadır.

İstatistiksel hakem, katılımcıların almış olduğu farklı terapi yöntemlerine itiraz etmiş ve sadece çok kısıtlı kriterlerin yeterli olacağını düŐünüyor gibi görünüyordu (rneğin, tüm katılımcılar tam olarak aynı terapiyi almalı ve sonuçlar öz bildirim raporları yerine dikkatlice oluŐturulmuŐ psikometrik ölçeklerin olduğu mülakatlar ile değerlendirilmelidir). Cevabımız olduğu ontrolsz koŐullarımızda bile güçlü etkilerin görüldüğü olmuş, bu anlamlı ve önemli olmuştur. Makale, terapinin ana kriterinin, değişimin kk veya büyük olup olmadığına bakılmaksızın, danışanın memnun olup olmadığı olduğunu zaten söylemiŐti, dolayısıyla öz bildirimler önemli olmuştur. Diğer itiraz ise çeşitlilik açısından ki-kare testinin uygun olmaması olmuştur. Ancak bu, sadece elde edilen sonuçları beklenen sonuçlarla karŐılaŐtıran

ki-karenin önemli olarak yanlış anlaşılmasıdır. Başka bir kritere gerek bulunmamaktadır.

APA'nın daha az kullanılan istatistiksel testlerden birini önerdiğinden de bahsetmiştik. İstatistikle ilgili yanıtımız görünüşe göre editör tarafından yeterli görülmemiştir, ancak neden hatalı olduğuna dair sorgumuza da yanıt verilmemiştir. Bu makalenin istatistiksel tarafı hem editörün hem de hakemin ötesinde gibi görünmektedir ve değerlendirmemiz geri çekilmenin tamamen haksız olduğu yönündedir.

Geçmişe bakıldığında, bu biyoetik dergisi güçlü istatistiksel kanıtlarla karşı karşıya olmuştur, ancak muhtemelen geleneksel biyoetik tartışmaları istatistik konusunu neredeyse hiç içermediğinden onu gerçekten yeterince değerlendirememiştir. Bununla birlikte, bu tür uzmanlığa giderek daha fazla ihtiyaç duyulacak ve bu tür dergilerin birkaç uzman hakeme sahip olması gerekecektir.

Yayınlanan geri çekme bildirimini ("Geri çekme bildirimini," 2019) başka bir şekilde ilginç olmuştur. Belgede eleştirmenlerin yorumları ve bizim yanıtımız kelimesi kelimesine yer almasına karşın, bildirideki editör suçlamanın yazarlara atfedilmemesi gerektiğini söyleyerek önceki editörün işini düzgün yapmadığını ima etmiştir. Bununla birlikte, ne yazık ki, makale ihmal edilebilir bir bağlamla geri çekme veri tabanlarına girmekte ve yazarlar sorumlu tutulmaktadır.

Linacre Kurulu, istatistikler olmadan değiştirilmiş bir makale başvurusu yapmamızı tercih ettiklerini, ancak makalede APA 2009 raporunun makalelere yönelik yaptığı önemli bir eleştiri olan istatistiksel desteğin olmadığını, bu nedenle bu tarz bir makalenin yayınlanamayacağını söylemiştir. Makale, geri çekme bildirimini ile birlikte derginin web sitesinde durmaktadır.

Bir başka garip boyut da telif hakkı durumudur. Normal olarak, bir telif hakkı devir formu imzalamıştık ve beklemediğimiz yasal durum, derginin, geri çekme durumunda, telif hakkını bize iade etme yükümlülüğünün olmamasıdır. Ciddi veya akademik topluluğu sahtekarlıktan korumak isteyen bir dergi, makalenin

asında başka bir yerde yayınlanmak üzere gönderilmesini yasaklayabilirdi. Bahsi geçen dergi çok uç noktada değildir, ancak makale başka herhangi bir dergiye gönderildiğinde geri çekme bildirimiyile beraber gönderilmesi gerektiği bir telif hakkı koşulu getirmektedir. Bu, makale başvurusunu alan herhangi bir dergi için büyük bir tehlike işareti olacak ve zorlu bir süreci tetikleyecektir. Sağlık nedenlerinden dolayı artık bu tür kavgalara girmeme izin verilmiyor. Fakat veriler geçerli ve güvenilir olmaya devam etmektedir.

Diğer bir muamma ise verilerin başka bir yerde kullanılmasını yasaklama anlamında telif haklarından yararlanıp yararlanamayacağıdır. Uzun süredir böyle bir kısıtlamanın akademide uygulanmaması gerektiğini düşünüyorum. İleride benzer çalışmaların yayınlanması kolay olmayacaktır.

Kaynakça

American Psychological Association. (2009). *Report of the Task Force on Appropriate Therapeutic Responses to Sexual Orientation*. Washington, DC.

Jones, S. L., & Yarhouse, M. A. (2011). A longitudinal study of attempted religiously mediated sexual orientation change. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 37(5), 404—427. <https://doi.org/10.1080/0092623X.2011.607052>

Karten, E. Y., & Wade, J. C. (2010). Sexual orientation change efforts in dissatisfied same-sex attracted men. A client perspective. *The Journal of Men's Studies*, 18, 8W102. <http://dx.doi.org/10.3149/jms.1801.84>

Powell, K. (2016). Does it take too long to publish research? *Nature*, 53L(7589), 148-151. Retrieved from <https://www.nature.com/news/does-it-take-too-long-to-publish-research-1.19320>

Retraction notice: Effects of therapy on religious men who have unwanted same- sex attraction (2019). *Linacre Quarterly*. <http://dx.doi.org/10.1177/0024363919854842>

Santero, P. L. (2011). Change Effects in U.S. Men with Unwanted Same-Sex Attraction after Therapy. Southern California Seminary.

Santero, P., Whitehead, N., & Ballesteros, D. (2018). Effects of therapy on religious men who have unwanted same- sex attraction. *Linacre Quarterly*, 85(3), 1-17. <http://dx.doi.org/10.1177/0024363918788559>

NARTH'ın Cinsel Yönelim Değişimi Bildirimi

25 Haziran 2012 tarihinde NARTH'ın Direktör Kurulunca onaylandı.

Eşcinsel bireyler arasında cinsel yönelim değişikliğine dair güncel tartışmalar kaçınılmaz olarak sosyo-politik bir iklim içerisinde yaşanmaktadır ki bu durum konunun tarafsız ve bilimsel şekilde soruşturulmasını çok zor kılar. Bu gerçekliğin ışığında, cinsel yönelim değişimi ihtimaline ilişkin bazen birbiriyle çelişen görüşleri doğru şekilde anlamak elzemdir.

İlkin ve en önemlisi, değişim denen şeyin nasıl kavramsallaştırıldığına değişimle ilgili düşüncemizle ilgili çok geniş alt-anlamaları olduğunu fark etmektir. Eşcinseller arasında cinsel yönelim değişiminin çok ateşli savunucuları ve karşıtlarının bir kısmı değişimi kategorik bağlamda görebilir; bu bağlam değişimin ya hep ya hiç tecrübesi olarak görüldüğü bir bağlamdır. Bu görüşün savunucuları ve karşıtları yalnızca arzu ettikleri sonuç yönünde birbirlerinden farklılaşırlar. Kategorik bağlamda anlaşılan değişim savunucuları eşcinsel yönelimi feragat edilmesi gereken bir hayat tarzı olarak görebilirler. Bu bakış açısının karşıtları ise, öte yandan, cinsel yönelimi doğuştan gelen ve değiştirilemez bir şey olarak algılayabilirler. NARTH, bu perspektiflerden hiçbirini desteklemez.

NARTH, cinsel yönelim değişimiyle ilgili ifade edilen karamsarlığın büyük kısmının kasıtlı ya da bireylerin dikkatsizlikle değişime dair kategorik bir kavramsallaştırma benimsemesinin sonucu olduğunu düşünmektedir. Değişim mutlak bir bağlamda görülürse, gelecekte hemcins çekimine dair yaşanacak herhangi bir

tecrübe (ya da başka bir meydan okuma) -ne kadar uçucu ya da azalmış da olsa- değişimin reddiyesi addedilir. Bu gibi iddiaların temelde kategorik bir değişim görüşünü yansıtmaları muhtemeldir ki bu görüş de büyük olasılıkla eşcinsel yönelime dair özcü bir görüşten gelir; bu görüş eşcinsel çekimin kişinin doğal ve değişmez özünde olduğunu varsayar.

Kategorik bir değişim görüşü temeline dayanan değişimin gayrimeşru kılınması, esasında psikiyatri literatüründe kalkışılacak herhangi bir meydan okuma için gerçekten benzersizdir. Mesela, değişim için kategorik bir standarda başvurmak, depresyon tedavisini takip eden depresif halin sonradan yeniden ortaya çıkışının önemli ve sahici bir değişimin iptali olarak varsayılması gerektiği anlamına gelecektir; depresif semptomlar ne sıklıkta yaşanırsa yaşansın ya da yoğunlukları ne kadar az olursa olsun bu böyledir. Üzüntü, alkolizm ya da evlilik sıkıntıları da dahil olmak üzere herhangi başka bir durum için de benzer iddialar öne sürülebilir. Asıl önemli olan bu durumları eşcinsellikle denk tutmamak, daha ziyade kategorik standardı yalnızca istenmeyen eşcinsel çekimlerinde bildirilen değişikliklere genellemenin tutarsızlığını göstermektir.

NARTH, eşcinsel bireyler arasındaki cinsel yönelim değişimini kategorik olarak sınıflandırmaktan ziyade bu değişimin bir uzam üzerinde gerçekleştiği şeklinde kavramsallaştırma yapmayı çok daha yararlı ve doğru bulur. Esas önemli olan bu cinsel yönelimin çoğu modern araştırmada nasıl tanımlandığıdır zaten; değişimle ilişkili sonraki bulgular genellikle kategorik bağlamda tasvir edilse dahi iyi bilinen Kinsey ölçekleriyle başlar. NARTH, istenmeyen eşcinsel çekim için hizmet almak isteyen bazı bireylerin kategorik bir cinsel yönelim değişimi bildirdiğini teyit eder. Dahası, NARTH diğerlerinin değişim bildirmediğini de teslim eder. Fakat NARTH terapistlerinin deneyimi istenmeyen eşcinsel çekimleri bildiren ve psikolojik hizmet peşinde olan bireylerin çoğunluğuna en iyi hizmet edecek şeyin değişimi bir uzam üzerinde yaşanan durum olarak kavramsallaştırmak olduğunu ortaya koyuyor; tabii pek çoğu kendi cinsel çekim, fantezi ve uyarılmalarındaki doğrultu ve yoğunlukta süregiden, tatmin edici

ve anlamlı değişimler yaşayabilir. NARTH, istenmeyen eşcinsel çekim yaşayanlara cinsel çekimlerindeki bu değişikleri kendi özgün (ve eşcinsel) kişiliklerinin reddi olarak karakterize etmek suretiyle kötülük edildiğini düşünür. Bu değişikliklere dair bütün bildirimleri bunların gerçek deneyimlerde temellenmediğini varsayarak geçersizleştirme çabaları, bu bireylerin bütünlüğüne hakarettir ve çok geniş ölçekli bir kötü niyetli düşünme biçimini de ortaya koyar.

En nihayetinde, cinsel yönelim değişimine yönelik muhtemel bildirimlerin müdahale biçimlerinin şaşırtıcı tarafına dayalı olarak haksız bir şekilde karamsar olma ihtimalinin de gözlemlenmesi gerekir. Eşcinseller arasında cinsel yönelim değişikliğiyle ilgili güncel araştırmaların çoğu dinin dolayımından geçmiş sonuçlara odaklanmıştır; bu da profesyonel psikolojik destek aracılığıyla ortaya çıkan sonuçlardan önemli ölçülerde ayrışabilir. Her ne kadar bu soruya kesin cevaplar verebilmek için daha ileri araştırmalar yapmak gerekse de değişim ihtimalinin bilinçli psikoterapi desteğiyle daha yüksek olacağını beklemek mantıksız değildir. NARTH, bu araştırmalarla hâlâ ilgilidir; yalnızca yeterli fona erişmesi gerekmektedir.

Özetlemek gerekirse, cinsel yönelimde değişimle ilgili karamsar kişilerin kategorik değişim görüşünü benimsemiş olması gerekir ki bu görüş ne cinsel yönelimin literatürde nasıl tanımlandığıyla ne de değişimin neredeyse diğer bütün psikolojik zorluklar için nasıl kavramsallaştırıldığıyla uyumludur. NARTH, değişimi süregiden bir uzamda gerçekleşen bir durum olarak görmenin daha tercih edilesi bir terapi yaklaşımı olduğunu ve değişim odaklı müdahaleye talip olanlar açısından gerçekçi beklentiler yaratma ihtimalinin daha yüksek olduğunu düşünür. Bunu aklında tutan NARTH istenmeyen eşcinsel çekim yaşayan ve değişmek isteyen danışanların haklarını korumakla birlikte böyle bir ruhsal destek verecek klinisyenlerin de haklarını korumaya kendini adamaya devam etmektedir.

(Şuradan okuyabilirsiniz: <http://narth.com/2012/01/narth-statement-on-sexual-orientation-change/>)

İttifak ve NARTH Enstitüsü'nün, WMA'nın İnsan Cinselliğinin Doğal Varyasyonları Beyanına Verdiği Yanıt*

Christopher Rosik

---

* Erişim adresi: <http://www.narth.com/#!/world-medical-association---narth/c4c6>. Orijinal olarak yayımlandığından beri, Ulusal Eşcinsellik Araştırma ve Terapi Derneği'nin (NARTH) adının başlıkta ve metinde "Terapötik Seçim ve Bilimsel Bütünlük İttifakı (Alliance) ve NARTH Enstitüsü" ile değiştirildiğini veya uygun şekilde "Enstitü"nün eklendiğini lütfen unutmayın.

Terapötik Seçim ve Bilimsel Bütünlük İttifakı (Alliance) ve NARTH Enstitüsü, Dünya Tıp Birliği'nin son açıklamasından büyük ölçüde hayal kırıklığına uğramıştır (WMA, 2013). WMA beyanı, insan cinselliği üzerine bir düşünce değildir, çünkü eşcinsel çekim ve davranışlarını değiştirmek isteyen danışanlara yardım etmeye yönelik tüm mesleki teşebbüslerin açıkça itibarını zedeleme girişimidir. İttifak ve NARTH Enstitüsü, WMA'nın birçok yerdeki açıklamasının bilimsel bütünlükten yoksun olduğunu, bazen spekülasyondan daha fazla desteklenmeyen sonuçlar çıkardığını ve zaman zaman yeterli bilimsel bağlam sağlayamadığını gözlemlemektedir. Bu ciddi eksiklikler göz önüne alındığında, İttifak ve NARTH Enstitüsü, WMA'nın açıklamasında sorumsuzca ihmal ettiği bilgileri halka sunmanın gerekli olduğuna inanmaktadır.

WMA, eşcinselliğin “doğası gereği zararlı herhangi bir sağlık etkisi olmadığını” tartışmasız olarak belirtmektedir. Örneğin, anal seks için HIV bulaşma olasılığının %1,4 ve partner başına olasılığın %40,4 olduğunu tespit eden yakın tarihli kapsamlı bir derleme ile bu tartışmayı uzlaştırmak son derece zordur (Beyer ve diğ., 2012). Bu yazarlar “etki başına %1,4 olasılık, vajinal ilişki için tahmin edilenden kabaca 18 kat daha büyüktür” demişlerdir (s. 5). 2009 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde, gey erkeklerin genel nüfusun sadece %2-4'ünü temsil ettiği tahmin edilmesine rağmen, erkeklerle seks yapan erkekler yeni HIV/AIDS tanılarının %61'ini oluşturmuştur (Prejean ve diğ., 2011; Savin-Williams ve Ream, 2007). Bu tür istatistikler damgalama ve ayrımcılıktan bir şekilde etkilense de nihayetinde biyolojik gerçekliğe dayandırılmış gibi görünmektedir. İttifak ve NARTH

Enstitüsü, WMA'nın bu tür trajik tıbbi etkileri erkek eşcinsel davranışlarının içsel ve zararlı bir riski olarak nasıl göremediği konusunda şaşkındır.

Gey ve lezbiyen kişilere yönelik damgalama ve ayrımcılık, ruh sağlığı profesyonellerinin ilgilenmesi gereken önemli konular olsa da, algılanan ayrımcılık ve ruh sağlığı sonuçları arasında ki bağlantı gerçektir ancak bu ilişkinin gücü küçüktür (Pascoe ve Richman, 2009). Bu, anlaşılacak çok daha fazla şey olduğu ve mevcut bakış açlarına meydan okuyabilecek daha ılımlı faktörlerin tanımlanması gerektiği anlamına gelir. Örneğin, algılanan ayrımcılık ile sağlık sonuçları arasındaki ilişkiyi neyin etkilediğine dair yapılan araştırmalar, şimdiye kadar sosyal destek ve kişinin grubuyla özdeşleşme gibi teorik olarak tercih edilen faktörler için önemli bir rol bulamamıştır. Benzer şekilde, "içselleştirilmiş homofobi" gibi yapılar da açıklayıcı faydalarını hızla kaybediyor olabilir (Newcomb & Mustanski, 2011). Bulgular ayrıca, gey ve lezbiyen bireyler arasındaki psikolojik sorunların görülme sıklığının ve türünün, toleranslı ve kabul edici ortamlarda veya toleranssız ortamlarda ikamet edip etmedikleri konusunda aynı kaldığını göstermektedir (Whitehead, 2010). Bu da damgalama ve ruh sağlığı sonuçları arasındaki ilişkiye dair mevcut anlayışımızın kesin olmaktan uzak olabileceğini düşündürmektedir.

En kötüsü, WMA, bir danışana istenmeyen eşcinsel çekim ve davranışlarını değiştirmede yardımcı olmak için profesyonel psikolojik bakımın zarar verici damgalama ve ayrımcılık biçimi olduğunu ima eder. İttifak ve NARTH Enstitüsü, WMA'dan bu varsayımın doğrudan ampirik temelini ve NARTH Enstitüsü terapistlerinin psikolojik sıkıntıyı şiddetlendirdiği iddia edilen prosedürlerin ayrıntılı bir listesini sağlamasını rica edecektir. Var olan hiçbir çalışma, önceden var olan danışan sıkıntısını değişim odaklı psikolojik bakımın doğrudan bir sonucu olarak meydana gelmiş olabilecek herhangi bir sıkıntıdan ayırmadığından, İttifak ve NARTH Enstitüsü, WMA beyanının bu konudaki büyük ölçüde temelsiz argümanlara dayandığına inanmaktadır. Amerikan Psikologlar Birliği'nin (2009) *Cinsel Yönelim Değişikliği Çabalarına Uygun Terapötik Yanıtlara İlişkin APA Çalışma Kolu Raporuna*

(SOCE) kesinlikle güvenmemiştir, “Bu nedenle, SOCE’den zarar gelme olasılığının ne olduğu sonucuna varamayız” diyebilecek dürüstlüğü göstermiştir (s. 42). WMA’nın bir tür psikolojik bakımdan ve onun ahlaki ve teorik varsayımlarından açıkça hoşlanmaması, mutlak ve tekrarlanan ampirik kanıtların yokluğunda, tıp ve ruh sağlığı profesyonellerini “yaptırımlar ve cezalarla” tehdit etmek için bilimsel bir temel değildir.

WMA, değişim odaklı psikolojik bakımın psikolojik zararlar kanıtlanmamış bağlantısı için kritik bağlam sağlayamamaktadır. İddia edilen zararlarla ilgili herhangi bir tartışma, genel olarak psikoterapi sonuçlarının daha geniş bağlamına yerleştirilmelidir. Kapsamlı araştırmalar, tüm psikoterapi formlarındaki yetişkin hastaların %5-10’unun tedaviden sonra daha kötü olduğunu ve psikoterapide çocuklar ve ergenler için daha yüksek bozulma oranlarının (bazen %20’yi aşan) bildirildiğini göstermiştir (Lambert, 2013; Lambert ve Ogles, 2004; Nelson, Warren, Gleave ve Burlingame, 2013). Profesyonel olarak yürütülen değişim odaklı terapi için, yaklaşıma özgü zararların doğrulanması için yetişkinler için %10’un ve gençler için %20’nin üzerinde bozulma oranlarının oluşturulması gerekecektir. İttifak ve NARTH Enstitüsü, WMA’nın değişim odaklı psikolojik bakım için başarı ve zarar yaygınlık oranlarının şu anda bilinmediğini bildiğini varsaymaktadır, bu nedenle WMA’nın bakımı bilimsel değil ideolojik temellerde hedeflediği sonucundan kaçınmak zordur.

Son olarak, İttifak ve NARTH Enstitüsü’nün aktivizm beyanlarında sıkça bulunduğu gibi, WMA, NARTH Enstitüsü ile uyumlu olanlar gibi uygulayıcıların çalışmalarını eşcinselliği “iyileştirme” girişimi olarak gördüklerini iddia ederek temelsiz argümanlar yaratıyor; aslında, çoğu kişi değişimin genellikle, insanların profesyonel bakım aradıkları hemen hemen her psikolojik ve davranışsal koşulda olduğu gibi, bir değişim sürekliliğinde gerçekleştiğini kabul ediyor. Ayrıca, eşcinselliğin artık bir psikopatoloji veya hastalık olarak kabul edilmediği gerekçesiyle WMA’nın istenmeyen eşcinsel çekim ve davranışların psikolojik bakımını geçersiz kılma girişimi, psikoterapötik uygulamanın kapsamının önemli ölçüde yanlış temsil edilmesine sebep olmaktadır. Pro-

fesyoneel olarak onaylanmış tedavi hedeflerinin bozukluk olarak kabul edilmeyen çok sayıda örneği vardır. Bunlar arasında ilişki sorunu, normal yas tepkileri ve planlanmamış hamilelik yer alır.

NARTH Enstitüsü klinisyenlerinin deneyimi, danışanların ezici bir çoğunlukla, eşcinsel çekim ve davranışları bir hastalık veya psikopatoloji olarak gördükleri için değil, ahlaki ve dini kaygılar nedeniyle onların hizmetlerini aramalarıdır. Aslında, danışanlar derin dini ve ahlaki inançlar (boşanma veya kürtajın yanlış olduğunu belirtenler gibi) nedeniyle birçok zorluk için psikolojik bakım alırlar ve bu sorunları ele alırken önemli duygusal sıkıntılar yaşayabilirler. Bu bağlamda, WMA'nın değişim odaklı psikolojik bakıma verdiği seçici dikkat, ifadesinin ardında yatan birincil motivasyon olarak bilimden ziyade ideolojiye işaret etmektedir.

İttifak ve NARTH Enstitüsü, WMA'nın önerilerini, istenmeyen cinsel çekimin, davranışlarının ve/ veya kimliklerinin üstesinden gelmek veya azaltmak için özgürce yardım almayı seçen cinsel azınlıklara karşı yasal veya diğer hoşgörüsüzlük ve ayrımcılığın kabul edilemez bir şekilde teşvik edilmesi olarak görmektedir. Bu, ebeveynlerinin rızasıyla bu tür hizmetleri özgürce arayan gençleri de içerir. Tıp ve ruh sağlığı uygulayıcıları, eğitimciler ve araştırmacılara karşı yasal veya diğer hoşgörüsüzlük ve ayrımcılık da benzer şekilde kabul edilemez. WMA, bu profesyonellerin cinsel azınlık endişeleri istenmeyen ve bilgilendirilmiş onam verildikten sonra, bunları çözmek, azaltmak veya yönetmek için özgürce yardım seçen kişilere uzmanlıklarını sunmalarını önlemeye çalışacaktır.

Herhangi bir ulusal veya uluslararası yargı alanında yürürlüğe girerse, WMA tarafından önerildiği gibi bir örgütsel hoşgörüsüzlük ve ayrımcılık, İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi (UDHR) (<http://www.un.org/en/documents/udhr/index.shtml#a11>) ve Çocuk Hakları Sözleşmesi (CRC) tarafından tanınan insan haklarının ihlali olacaktır (<http://files.meetup.com/3480872/Convention%20on%20the%20Rights%20of%20the%20Child%20.pdf>). Bunlar, hem yetişkinlerin hem de çocukların şunları yapma haklarını içerir: (1) bireyin insani kişiliğinin tam gelişimi (UDHR, 26; bkz., CRC, Preamble, 18 ve 29); (2) tıbbi bakım ve

gerekli sosyal hizmetler (UDHR, 25; bkz. CRC, Preamble, 24, 27 ve 39); (3) düşünce, vicdan ve din özgürlüğü (UDHR, 18; bkz., CRC, 14, 30); (4) müdahale etmeden fikir sahibi olma ve herhangi bir sorumlu medya aracılığıyla bilgi ve fikir arama, alma ve verme özgürlüğünü içeren eğitim ve görüş ve ifade özgürlüğü (UDHR, 19; bkz., CRC, 12, 13 ve 17); ve (5) yasanın kişinin mahremiyetine veya ailesine keyfi müdahaleye ve onuruna ve itibarına yapılan saldırılara karşı korunması (UDHR, 12; bkz., CRC, Preamble, 3, 5, 16, 29, 34 ve 36).

Bunlar İttifak ve NARTH Enstitüsü'nün WMA bildiriyle ilgili endişelerinden sadece birkaçıdır, ancak ifadenin değişim odaklı psikolojik bakımın derin kusurlu ve yanıltıcı tasvirini göstermek için yeterli olmalıdır. İlişkili ilave bilgilere İttifak web sitesinden (www.therapeuticchoice.com) ve *Journal of Human Sexuality* yayınının son sayısından (örneğin, Rosik, 2013) ulaşılabilir.

İttifak ve NARTH Enstitüsü, değişim odaklı psikolojik bakım ile ilgili mevcut sınırlı bilimsel bilgi tabanı göz önüne alındığında, gerçekten profesyonel bir kuruluş için uygun eylem planının daha fazla ve ideolojik olarak çeşitli araştırmaları teşvik etmek için olması gerektiğine inanmaktadır. Bunun yerine, WMA beyanı, tanımlayıcı veya doğru bir şekilde bağlamsallaştırılmış ampirik verilere dayanmayan katı bir ortopraksi oluşturarak, terapistlerin ve danışanlarının istenmeyen eşcinsel çekim ve davranışlara sahip hak ve özgürlüklerini ihlal edecektir. Bu ortopraksidede, WMA eşcinselliğin belirli ahlaki, dini ve teorik görüşlerini tasdik etmeyi reddeder. Ayrıca, istenmeyen eşcinsel çekim ve davranışlara sahip danışanların çatışmalarını terapötik olarak nasıl ele alabilecekleri konusunda mevcut seçeneklerin çeşitliliğini kısıtlar. Bu nedenle WMA beyanı, kaba kuvvet eylemi ve sindirme söylemini temsil ediyor gibi görünmektedir ve profesyonel ve bilimsel bir kimlik iddia eden bir kuruluşun itibarını zedelemektedir.

Christopher H. Rosik, PhD

Terapötik Seçim ve Bilimsel Bütünlük İttifakı Başkanı

Kaynakça

American Psychological Association. (2009). *Report of the APA task force on appropriate therapeutic responses to sexual orientation*. Retrieved from <http://www.apa.org/pi/lgbt/resources/therapeuticresponse.pdf>

Beyer, C., Baral, S. D., van Griensven, F., Goodreau, S. M., Chariyalertsak, S., Wirtz, A., and Brookmeyer, R. (2012). Global epidemiology of HIV infection in men who have sex with men. *The Lancet*. Advance online publication. Retrieved from [http://dx.doi.org/10.1016/S0140-6736\(12\)60821-6](http://dx.doi.org/10.1016/S0140-6736(12)60821-6)

Lambert, M. J. (2013). The efficacy and effectiveness of psychotherapy. In Michael J. Lambert (Ed.), *Bergin and Garfield's handbook of psychotherapy and behavior change* (6th ed.), (pp. 169-218). Hoboken, NJ: Wiley.

Lambert, M. J., & Ogles, B. M. (2004). *The efficacy and effectiveness of psychotherapy*. New York: Wiley.

Nelson, P. L., Warren, J. S., Gleave, R. L., & Burlingame, G. M. (2013). Youth psychotherapy change trajectories and early warning system accuracy in a managed care setting. *Journal of Clinical Psychology*, 69, 880-895. doi:10.1002/jclp.21963

Newcomb, M. E., & Mustanski, B. (2011). Moderators of the relationship between internalized homophobia and risky sexual behavior in men who have sex with men: A meta-analysis. *Archives of Sexual Behavior*, 40, 189-199. doi:10.1007/s10508-009-9573-8

Pascoe, E. A., & Richman, L. S. (2009). Perceived discrimination and health: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, 135, 531-554. doi:10.1037/a0016059

Prejean, J., Song, R., Hernandez, A., Ziebell, A., Green, T. et al. (2011). Estimated HIV incidence in the United States, 2006-2009. *PLoS ONE*, 6, 1-13. doi:10.1371/journal.pone.0017502

Rosik, C. H. (2013). Countering a one-sided representation of science: NARTH provides the "rest of the story" for legal efforts to challenge anti-sexual orientation change efforts (SOCE) legislation. *Journal of Human Sexuality*, 5, 120-164.

Savin-Williams, R. C., & Ream, G. L. (2007). Prevalence and stability of sexual orientation components during adolescence and young adulthood. *Archives of Sexual Behavior*, 36, 385-349. doi:10.1007/s10508-006-9088-5

Whitehead, N. E. (2010). Homosexuality and co-morbidities: Research and therapeutic implications. *Journal of Human Sexuality*, 2, 124-175. Retrieved from www.narth.com

World Medical Association (2013). WMA statement on natural variations of human sexuality. Retrieved from <http://www.wma.net/en/30publications/10policies/s13/>

AGİT/DKIHO 2013 İnsani Boyut Uygulama Toplantısında IFTC Yazılı Müdahalesi, Varşova, Polonya

Kime: Avrupa Güvenlik ve İş birliği Örgütü (AGİT) Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Ofisi (DKIHO) İnsani Boyut Uygulama Toplantısı (HDİM)

Gönderen: Uluslararası Terapötik Seçim Federasyonu (IFTC)

Tarih: 24 Eylül 2013 Salı: 3. Çalışma Oturumu Konu: Tolerans ve Ayrımcılık Yapmama II

Yasal Olarak Yaptırıma Tabi Tutulan Hoşgörüsüzlük ve Ayrımcılık, Tıp ve Ruh Sağlığı Uzmanlarının ve Araştırmacıların (ve Potansiyel Hastalar veya Danışanların) Özgürce Aradıkları Eğitim, Danışmanlık, Terapi ve Diğer Profesyonel Bakımlarını Sağlama Özgürlüğünü Tehdit Eder.

Bu müdahale Uluslararası Terapötik Seçim Federasyonu (IFTC) adına yapılmaktadır. IFTC, istenmeyen çekim, yönelim, davranışsal eğilimler, davranış ve/veya kimliğe sahip cinsel azınlıkların yetkin profesyonel rehberlik ve terapötik bakım alma haklarını desteklemektedir. IFTC ayrıca tıp ve ruh sağlığı profesyonellerinin bu bakımı sunma haklarını da desteklemektedir (bkz. www.therapeutic-choice.org).

AGİT'e Katılan Ülkeler İçin Merkezi Öneriler:

Özgürlükleri korumak için hazırlanan mevzuat:

1. Reşit olmayanlar ve yetişkin kişiler, istenmeyen cinsel azınlık duygularını, davranışlarını ve/veya kimliğini ortadan kaldır-

mak, azaltmak veya yönetmek için özgürce aradıkları profesyonel bakımı almalıdır.

2. Tıp ve ruhsal sağlık pratisyenleri, eğitimciler ve araştırmacılar, istenmeyen cinsel azınlık duygularını, davranışlarını ve/veya kimliklerini ortadan kaldırmak, azaltmak ve/veya yönetmek için reşit olmayanlar (ebeveynlerinin desteğiyle) ve bu bakımı özgürce seçen yetişkinlere profesyonel eğitim, rehberlik ve terapi sunar.

*Bazı cinsel azınlıklar çekimlerini, yönelimlerini, davranışsal eğilimlerini, davranışlarını ve/veya kimliklerini istemezler. Bu kişilerden bazıları, ilişkisel ve cinsel yaşamlarını cinsel azınlık çekimlerine, davranışlarına, yönelimlerine ve/veya kimliklerine göre temellendirmekten kaçınmak için profesyonel rehberlik ve terapötik yardım almayı özgürce seçerler veya özgürce seçmişlerdir. Yüz yıldan fazla süren klinik raporlar ve diğer araştırma literatürü, bazı kişilerin bu hedefe zarar görmeden ulaşmış olduğunu belgelemektedir. Lütfen bu konuyla ilgili klinik ve bilimsel literatürü inceleyen *Journal of Human Sexuality* yayınının ilk cildine ve özetine bakınız. (Her ikisi de bu adresten indirilebilir: <http://narth.com/2013/02/journal-of-human-sexuality-volume-1-complete-text/>)*

İstenmeyen cinsel azınlık endişeleri olan insanları eğiten ve onlara rehberlik ve terapötik hizmetler sunan tıp ve ruh sağlığı profesyonelleri, yasal olarak onaylanmış hoşgörüsüzlük ve ayrımcılıkla karşı karşıya kalmaktadır. Son zamanlarda Kaliforniya ve New Jersey eyaletlerinde (ABD’de) istenmeyen cinsel yönelim, duygular, davranışlar ve kimliklerle başvuran reşit olmayan bireyleri tedavi etmeye çalışan tıp ve ruhsal sağlık profesyonellerinin mesleki lisansını iptal eden yasalar yürürlüğe girmiştir.

Bu tür bir mevzuat ve onu motive eden ideolojik önyargı, “Cinsel Oryantasyon Değişim Çabaları” (SOCE) olarak adlandırılan bu tür mesleki bakım alan reşit olmayanların bu süreçte her zaman ve ciddi şekilde “zarar göreceğini” iddia etmektedir. Karşıtlar, bu gerekçenin bir sonucu olarak, SOCE’nin doğası gereği etik dışı

olarak kabul edildiğini ve hiçbir tıp ve ruh sağlığı uzmanının bunu etik olarak uygulayamayacağını iddia etmektedir.

Bu tür zarar iddiaları, bilimsel raporların ve profesyonel görüşlerin ideolojik olarak önyargılı ve sorumsuz kullanımına dayanmaktadır. Mahkemeler tarafından uygulanmasına izin verilirse, bu tür hoşgörüsüzlük ve ayrımcılık sadece mesleki uygulamayı engellemekle kalmayacak, aynı zamanda reşit olmayanların (ebeveynlerinin desteğiyle) bu profesyonellerden sağlık, rehberlik ve eğitim alma özgürlüğünü de engelleyecektir; reşit olmayanların kendileri ve ebeveynlerinin belirlediği sağlık hizmetleri onların sağlığı ve refahı için gereklidir.

Daha ayrıntılı açıklama için bazı hususlar sunuyorum:

I. Kaliforniya SB 1172 ile ilgili olarak: 29 Eylül 2012'de Kaliforniya valisi Jerry Brown, Kaliforniya Eyalet Yasama Meclisi'nin her iki meclisinden de geçen bir yasa imzaladı. Orijinal haliyle yasa, "ruh sağlığı sağlayıcı(lar)"ının yetişkinlerle ve çocuklarla (18 yaşın altındaki kişiler olarak tanımlanır) "cinsel oryantasyon değişikliği çabalarına (SOCE)" katılmasını önlemeyi veya önemli ölçüde sınırlandırmayı önermiştir. Ancak yasayla imzalanan yasa tasarısı, hizmet sunumunu sadece "18 yaşın altındaki bir hastayla" sınırlandırılmıştır." Bu yasanın amacı doğrultusunda, "cinsel oryantasyon değiştirme çabaları", "davranışları veya cinsiyet ifadelerini değiştirme veya hemcins bireylere yönelik cinsel veya romantik çekimleri veya duyguları ortadan kaldırma veya azaltma çabaları" olarak tanımlanmaktadır.

- SB 1172, *Amerikan Psikologlar Birliği (APA) Cinsel Oryantasyona Uygun Terapötik Yanıtlar Çalışma Kolunun 2009 Raporuna* büyük ölçüde bağlıydı (<http://www.apa.org/pi/lgbt/resources/sexual-orientation.aspx>). Yasa, birincil gerekçesi olarak, Cinsel Oryantasyona Uygun Terapötik Yanıtlar Çalışma Kolunun "cinsel oryantasyonu değiştirme çabalarının lezbiyen, gey ve biseksüel bireyler için kritik sağlık riskleri oluşturabileceği" sonucuna vardığı 2009 *Amerikan Psikoloji Derneği Raporuna* atıfta bulunmaktadır." Aslında, zararın

güvenilirliği yoktur. Herhangi bir zararın meydana geldiğine dair objektif bir kanıt yoktur.

- Gerçekte, APA çalışma kolu raporu şu sonuca varmıştır: “Yakın zamanda SOCE’nin güvenli veya zararlı olup olmadığı ve kimin için olduğu hakkında kesin bir açıklama yapmamızı sağlayacak bilimsel olarak titiz bir SOCE çalışması yoktur” (*Amerikan Psikologlar Birliği Cinsel Oryantasyona Uygun Terapötik Yanıtlar Çalışma Kolu Raporu*, www.apa.org/pi/lgbcc/publications/, 83; krş. Reşit Olmayanlarla Cinsel Oryantasyon Değişikliği Çabalarını Yasaklamak İçin Bilimsel Bir Dayanağın (Tam) Eksikliği (*The [Complete] Lack of a Scientific Basis for Banning Sexual-Orientation Change Efforts with Minors*), <http://narth.com/2012/08/the-complete-lack-of-a-scientific-basis-for-banning/>; *Kaliforniya Denetleme Senatosu Yasa Tasarısı 1172* ve *Kaliforniya Senatosu Yasa Tasarısı 1172: Bilimsel ve Yasal Adaletsizlik* Her ikisi de bu adreste bulunabilir: <http://narth.com/2012/05/california-senate-bill-1172-a-science-and-legislative-travesty/>).

2009 APA çalışma kolu raporunda, Shidlo ve Schroeder (2002) ve Schroeder ve Shidlo (2003) SOCE’den kaynaklanabilecek zararı belgelemedeki araştırmalara atıfta bulunulmuştur.

Bu araştırma, SOCE’nin yasaklanması veya tıp veya ruh sağlığı hizmetlerine herhangi bir yaklaşımın yasaklanması için metodolojik olarak yetersizdir. Örneğin, Shidlo ve Schroeder araştırmasında mülakat yapılan kişilerin iddiaları dışında bir kanıt bulunmamaktadır.

Çalışma mülakat yapılan kişilerin,

- SOCE’ye katıldıktan sonra zarar gördüğünü iddia edenlerin aslında herhangi bir SOCE’ye katıldıkları,
- Aslında, yaşamış olduklarını iddia ettikleri zararları yaşadıkları,
- SOCE almış ve iddia ettikleri zararları yaşamış olsalardı, zararların SOCE seansları sonucunda, hatta sırasında veya sonrasında meydana gelmiş olabileceği,

- SOCE başlamadan önce veya SOCE sırasında veya sonrasında SOCE ile ilgili olmayan nedenlerden dolayı rapor ettikleri sorunların hiçbirini yaşamadıkları,
- SOCE aldıkları kişilerin (örneğin, bir terapist, papaz veya başka bir kişi) kim olduğu iddialarına dayanmaktadır. Bu çalışmada, rapor edilen SOCE sağlayıcılarının mesleki durumu tanımlanmamıştır.

Schroeder, M., & Shidlo, A. (2002). Ethical issues in sexual orientation conversion therapies. In A. Shidlo, M. Schroeder, & J. Drescher (Eds.), *Sexual conversion therapy: Ethical, clinical and research perspectives* (pp. 131-166). New York: Haworth.

Shidlo, A., & Schroeder, M. (2002). Changing sexual orientation: A consumer's report. *Professional Psychology: Research and Practice*, 33, 249-259. doi: 10.1037//0735-7028.33.3.249.

- CA SB 1172'nin APA ve yazarları, Shidlo ve Schroeder'in çalışmalarının sınırlı genelleştirilebilirliği konusundaki açık uyarılarını görmezden geldiler: "Bu çalışmada sunulan veriler, dönüşüm terapisinde başarısızlık, başarı, zarar, yardım veya etik ihlallerin insidansı ve yaygınlığı hakkında bilgi sağlamamaktadır" (Shidlo ve Schroeder, 2002, 250; orijinalinde vurgu vardır). "Dönüşüm terapisi", SOCE'ye verilen birkaç jenerik isimden biridir.

Christopher H. Rosik. (2012). Fact-Checking California Senate Bill 1172-Serious Inaccuracies and distortions abound: Are politicians willing to listen? Retrieved from <http://narth.com/2012/05/california-senate-bill-1172-a-scientific-and-legislative-travesty/>

Christopher H. Rosik. (2012). California Senate Bill 1172: A scientific and legislative travesty-A look at the bill's misuse of science. Retrieved from <http://narth.com/2012/05/california-senate-bill-1172-a-scientific-and-legislative-travesty/>

Christopher H. Rosik. (2012). The (complete) lack of a scientific basis for banning sexual-orientation change efforts with

minors: Claims by Sen. Lieu and SB 1172 of widespread harms to minors from SOCE represent rhetoric, not research. Retrieved from <http://narth.com/2012/08/the-complete-lack-of-a-scientific-basis-for-banning/>

II. New Jersey AB 3371 ile ilgili olarak: 19 Ağustos 2013'te, New Jersey valisi Chris Christie, daha önce New Jersey Eyalet Yasama Meclisi'nin her iki meclisi tarafından da kabul edilen AB 3371 yasasını imzaladı. Görünüşe göre, ilk başta Kaliforniya'nın SB 1172'si ile ilgili deneyimden öğrenilen New Jersey AB 3371 yazılmış ve daha sonra yalnızca reşit olmayanların SOCE almasını önlemek için kabul edilmiştir. Kaliforniya tasarısı gibi, bu New Jersey tasarısı da SOCE'nin zararlılığını kanıtlamayan veya göstermeyen bir çalışma olan SOCE'nin zararlılığı iddialarına en iyi destek olarak gösterildi.

- New Jersey AB 3371 saygın bir dergi olan *Pediatrics*'te Ryan, Huebner, Diaz ve Sanchez (2009) tarafından yapılan bir çalışmadan, reşit olmayanlarda SOCE'nin ciddi zararlara yol açtığı iddialarına en iyi destek olarak alıntı yapılmaktadır. Bu çalışmanın aynı zamanda APA 2009 çalışma kolu raporunda belirtilen ve SOCE'nin etkinliğini destekleyen bilimsel ve profesyonel literatürü geçersiz kılan metodolojik sınırlamaların çoğunu içerdiği açıktır. Buna ek olarak, APA 2009 çalışma kolu raporu ve Kaliforniya'nın SB 1172'si tarafından belirtilen Shidlo ve Schroeder çalışmaları gibi, Ryan ve diğerlerinin (2009) çalışmasının kendisi de önemli metodolojik güçlüklerle sahiptir. Bu güçlükler şunları içerir:
- Katılımcılar çalışma amaçlarına bilinçsiz değildi.
- Katılımcıları çalışmaya alma sürecinde belirgin önyargılar yapılmıştır.
- Özbildirim ölçümlerine dayanmak, katılımcıların uzak geçmişten gelen deneyimleri hatırlamalarını sağlamıştır.

Ryan, C., Huebner, D., Diaz, R. M., & Sanchez, J. (2009). Family rejection as a predictor of negative health outcomes in

white and Latino lesbian, gay, and bisexual young adults. *Pediatrics*, 123, 346-352. doi: 10.1542/peds.2007-3524.

- Genelleştirme güçlükleri Ryan ve diğerlerinin (2009) örneklem bileşimi ile de yaratılmaktadır. Örneklem, genç erişkin Latin olmayan ve Latin LGB'li kişilerle sınırlıdır. APA çalışma kolu (2009), SOCE ile ilgili araştırmaların “beyaz olmayanlar, gençler veya kadınlar için sınırlı uygulanabilirliğe” sahip olduğunu (s. 33) ve “ergenler çok az örnekleme dahil edilmesine rağmen, hiçbir araştırmanın yalnızca çocuklar ve ergenler hakkında olmadığını” belirtmiştir (s. 33). Bu da, bulgularını, reşit olmayanların tüm SOCE deneyimlerini karalamaya çalışacak şekilde genellemenin bile uygun olmadığı anlamına gelmektedir ki AB 3371’in yapmaya kararlı olduğu şey de tam olarak budur. Buna ek olarak, Ryan ve diğ. (2009), “bu çalışmanın kesitsel niteliği göz önüne alındığında, bu bulgulardan neden-sonuç yorumlamaları yapılmasına karşı uyarıda bulunuyoruz” (s. 351).

III. SOCE’ye yaptırım uygulamak için gösterilen profesyonel çabalar etik dışı olan bilimsel ve mesleki ihmali göstermektedir.

- Özellikle APA, SB 1172’nin APA “çalışma kolunun cinsel oryantasyon değişikliği çabalarının lezbiyen, gey ve biseksüel bireyler için kritik sağlık riskleri oluşturabileceği sonucuna vardığını düzeltmeden ilan etmesine izin verdi.” APA aslında şöyle bir sonuca varmıştır; ancak SB 1172 destekçilerini düzeltmemiştir: “yakın zamanda SOCE’nin güvenli veya zararlı olup olmadığı ve kimin için olduğu hakkında kesin bir açıklama yapmamızı sağlayacak bilimsel olarak titiz bir SOCE çalışması bulunmamaktadır” (*Amerikan Psikologlar Birliği Cinsel Oryantasyona Uygun Terapötik Yanıtlar Çalışma Kolu Raporu* (<http://www.apa.org/pi/lgbt/resources/therapeutic-response.pdf>), s.83; bkz. s.67, 120).
- Genel olarak, 2009 APA çalışma kolu raporunda, APA, terapistin hasta/danışan raporları, SOCE’den “faydalanan” hasta/danışan raporlarının metodolojik olarak *kabul edilemez* olduğunu, ancak iddia edilen hastalar/danışanlar tarafından öne

sürülen “zarar” anekdotal raporlarının *kabul edilebilir sayılmıŖtır*. Bu anekdotal raporlar daha sonra zarar kanıtı olarak kullanılmıŖtır. Metodolojik ve ideolojik önyargıların başka kanıtları da bildirilmiŖtir.

James E. Phelan, Arthur Goldberg, and Christopher Doyle. (2012). A critical evaluation of the Report of the Task Force on Appropriate Therapeutic Responses to Sexual Orientation, resolutions, and press release. *Journal of Human Sexuality*, 4, 41-69 (cf. <http://narth.com/>).

Christopher H. Rosik. (2012). Did the American Psychological Association’s *Report on Appropriate Therapeutic Responses to Sexual Orientation* apply its research standards consistently? A preliminary examination. *Journal of Human Sexuality*, 4, 70-85 (cf. <http://narth.com/>).

- SB 1172’nin hazırlayanlar ana kaynaklarını (tüm vakalarının en büyük temellerinden biri olan APA) bile doğru bir şekilde belirtmediler. APA ve “zarar” ile ilgili yukarıda belirtilen ihmal, eğer sahtekarlık değilse, Kuzey Amerika’daki tüm ulusal ruh sağlığı meslekleri tarafından sergilenen etik dıŖı bilimsel-profesyonel aktivizmin bir örneğidir.
- Tıp ve ruh sağlığı hizmetlerine yönelik *her* yaklaŖım zararlı veya en azından istenmeyen yan etkiler için potansiyele sahiptir. Ve hiçbir yaklaŖımın, “belirtildiği gibi alınsa veya kullanılsa bile” belirli bir hasta veya danıŖan için çalıŖacağı garanti edilemez.” Lambert (2013), spesifik bozuklukların ve spesifik tedavilerin sonuçlarının alanının geniŖ özetleriyle ilgili olup olmadığına bakılmaksızın, psikoterapi araŖtırmalarının büyük bir bölümünün” gözden geçirilmesinin, tüm danıŖanların rapor etmemesine veya fayda göstermemesine rağmen, birçok danıŖan için “psikoterapinin son derece etkili olduğu” sonucuna yol açtığını bildirmektedir (s. 176). Ne yazık ki, “olumsuz etkilerle ilgili literatür” araŖtırması, “psikoterapinin yardımcı olması amaçlananların bir kısmına zarar verebileceğine ve verdiğine dair önemli ... kanıtlar” da sunmaktadır. Bunlar arasında “yetiŖkinlerin nispeten tutarlı kısmı (%5 ila

%10) ve tedaviye katılırken kötüleşen şaşkırtıcı derecede yüksek bir çocuk oranı (%14 ila %24) yer almaktadır “ (s. 192).

Lambert, M. (2013). The efficacy and effectiveness of psychotherapy. In Michael J. Lambert (Ed.), *Bergin and Garfield's Handbook of Psychotherapy and Behavior Change* (6th ed.), pp. 169-218. Hoboken, NJ: Wiley.

- Bununla birlikte, APA ısrarla *sadece* cinsel oryantasyon değiştirme çabaları için “zarar potansiyelinden” bahsetmektedir (SOCE). Öte yandan, Ulusal Eşcinsellik Araştırma ve Terapi Birliği (NARTH) Başkanı Christopher Rosik, “Anekdotik zarar hikayeleri, tüm bir psikolojik bakımı yasaklamanın temeli değildir. Eğer öyle olsaydı, psikolojik meslekler tamamen iflas ederdi” demiştir.
- APA, kendi *Etik Uygulamaları ve Davranış Kurallarındaki* ilk noktayı ihlal etmektedir: “Psikologlar çalışmalarının yanlış kullanımını veya yanlış beyanını öğrenirlerse, yanlış kullanımı veya yanlış beyanı düzeltmek veya en aza indirmek için makul adımlar atarlar” (Davranış Kuralları 1.01, Psikologların Çalışmasının Kötüye Kullanımı) (<http://www.apa.org/ethics/code/principles.pdf>).

Bu örnekler, tıp ve ruh sağlığı profesyonellerine ve küçük çocuklara ve profesyonellerin hastaları veya danışanları olmayı seçecek ebeveynlerine karşı ideolojik olarak önyargılı ve yasal olarak onaylanmış iki hoşgörüsüzlük ve ayrımcılık olayını göstermektedir.

Raporlar, ABD'deki üç ayrı eyalette benzer mevzuatın beklemede olduğunu göstermektedir ve IFTC iki yıl önce 2011 HDIM'sinde Birleşik Krallık ve Polonya'daki bu mesleki hoşgörüsüzlük ve ayrımcılık örnekleri hakkında AGİT ODIHR'de rapor vermiştir (<http://www.osce.org/odihr/83505>). Geçmişte ve son zamanlarda yasal olarak yaptırıma tabi tutulan hoşgörüsüzlük ve ayrımcılık örnekleri, Çocuk Hakları Sözleşmesi (CRC) tarafından desteklenen bir dizi hakkı ihlal etmektedir (<http://files.meetup.com/3480872/Convention%20on%20the%20Rights%20the%20the%20Child%20.pdf>). Bunlar şu hakları içermektedir:

- yetişkinler çocukları etkileyen kararlar verdiğinde, çocukların en üstün yararlarının birincil endişe olması gerektiği hak ve sorumluluğu (CRC, 3, 9, 18, 20 ve 21).
- büyümeleri ve potansiyellerine ulaşmaları için ailelerin çocuklarını yönlendirmelerine ve rehberlik etmelerine izin verilme hakkı ve bunu yapmada hükümetlerin onları destekleme sorumluluğu (CRC, Preamble, 3, 5, 7, 9, 16 ve 29).
- özellikle yetişkinler çocukların refahını etkileyen kararlar alırken, çocukların bilgi edinme ve paylaşma, fikirlerini şekillendirme, ifade etme ve olgunluk seviyelerine uygun karar verme sürecine dahil olma hakkı (CRC, 12 ve 13).
- çocukların istedikleri şeyi düşünme ve inanma ve dinlerini uygulama hakkı ve ebeveynlerin çocuklarına dini ve ahlaki rehberlik sağlama hakkı (CRC, 2, 14, 29 ve 30).
- çocukların sağlıkları ve refahları için önemli olan bilgilere erişme hakkı ve kitle iletişim araçlarını (radyo, televizyon, gazete ve internet içerik kaynakları) çocukların anlayabileceği bilgileri sağlamaya ve çocuklara zarar verebilecek materyalleri tanıtmamaya teşvik etme sorumluluğu (CRC, 17, 19 ve 23).
- ebeveynlerin çocuklarına uygun rehberlik sağlama hakkı ve hükümetlerin bunu yaparken ebeveynlere destek hizmetleri sağlama sorumluluğu (CRC, Preamble, 18).
- çocukların kişiliklerini, yeteneklerini ve becerilerini en iyi şekilde geliştirecek bir eğitim alma hakkı (CRC, 18, 23, 28 ve 29).

Bu tür yasalar, Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi (UDHR) tarafından desteklenen bazı hakları da ihlal etmektedir (<http://www.un.org/en/documents/udhr/index.shtml#a11>). Bunlar arasında yetişkinlerin yanı sıra çocukların şu hakları vardır:

- insan kişiliğinin tam gelişimi için özgürlük hakkı (UDHR, 26).
- tıbbi bakım hakkı ve gerekli sosyal hizmetler (UDHR, 25).
- düşünce, vicdan ve din özgürlüğü hakkı (UDHR, 18).

- herhangi bir medya aracılığıyla bilgi ve fikir arama, alma ve verme özgürlüğünü içeren düşünce ve ifade özgürlüğü hakkı (UDHR, 19).
- kişinin mahremiyetine veya ailesine keyfi müdahaleye ve onuruna ve itibarına yapılan saldırılara karşı kanunun korunması hakkı (UDHR, 12).

Bu nedenle AGİT Katılımcı Ülkelerine şunları tavsiye ediyoruz:

Çocuk Hakları Sözleşmesi ve İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin yukarıda belirtilen temel hakları ışığında:

1. İstenmeyen cinsel çekimlerinin, oryantasyonlarının, davranışlarının ve/veya kimliklerinin üstesinden gelmek veya azaltmak için serbestçe yardım almayı seçen cinsel azınlıklara karşı hoşgörüsüzlüğü ve ayrımcılığı tanımak ve kınamak.
2. Tıp ve ruh sağlığı uygulayıcılarının ve eğitimcilerin, cinsel azınlık endişelerinin kendi istenmeyen cinsel çekimleri olan ve bu çekimlerinin oryantasyonlarının, davranışlarının ve/veya kimliklerinin üstesinden gelmek veya azaltmak için serbestçe yardım seçen tüm insanlara mesleki rehberlik ve terapötik uzmanlıklarını sunma özgürlüğünü korumak için mevzuat hazırlamak. Bu, ebeveynlerinin rızasıyla bu tür hizmetleri özgürce arayan küçük çocukları da içerir.

AGİT/ODIHR ve AGİT Misyonlarına şunları tavsiye ediyoruz:

1. İstenmeyen duyguları, düşünceleri, davranışları ve/veya kimliği ortadan kaldırmak, azaltmak veya yönetmek için serbestçe yardım seçen cinsel azınlıklara karşı hoşgörüsüzlüğün ve ayrımcılığın farkında olmak ve kınamak.
2. CRC ve UDHR tarafından yukarıda belirtilen hakların korunmasına özellikle dikkat ederek, AGİT katılımcı devletlerine mevzuatın izlenmesi ve hazırlanmasında yardımcı olmak.